

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisele nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenfild & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
peli Nachf., Anton Ooppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garnond pe o coloană 10
banii pentru o publicare. Pu-
blicitări mai dese după tarifar
și învoială. — RECLAMĂ pe
pagina 3-a o seriă 20 banii

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 41).

„GAZETA“ iese în de-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cilele poștale din țară și din
afară și la d-iii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80. etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un asem-
plar 10 banii. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 227.—Anul LXVI.

Brașov, Duminecă 12 (25) Octomvrie.

1903.

„Împăratul nu îngăduie!“

Așa strigă ađi, mahnite și zăpă-
cite, foile ungueresci.

Ce s'a întâmplat?

Ministrul de finanțe Lukacs, pe
care l'a primit Maj. Sa în audiență
într'una din dăile dela începutul
săptămânei, a prezentat coronei puncte-
tele din programul militar elaborat
de comisiunea de 9 a partidului li-
beral. Monarchul a luat spre știință
raportul ce l'a făcut și a spus
lui Lukacs, că de-ore-ce n'a avut
ocazie a ceti și a studia aceste puncte,
să aștepte până Miercuri, și-i va răs-
punde, că ce pôte și ce nu pôte
primi din cererile „națiunei“.

Miercuri Lukacs s'a dus la Viena
ca să audă verdictul prea înalt asu-
pra elaboratului numitei comisiuni.
Cei de acasă așteptau cu mare în-
cordare, ba chiar cu nădejdi aurii,
cuvântul regal. Sperau domni, că
corona se va închina pretensiunilor
lor privitoare la armată și va da cu
mână largă tot ce au cerut ei — de
dragul păcii.

Dér n'a fost așa. Monarchul a
declarat ministrului Lukacs, că din
drepturile ce le are, ca șef suprem al
armatei, nu pôte să cedeze o iotă măcar.
nici nu permite nimérui să se amestece,
ori să pună în discuțiune drepturile ace-
stea. Nu dă și nu pôte da limba de co-
mandă și de serviciu maghiară; nu pôte
să admită, ca în procedura militară pe-
nală să se validiteze limba maghiară, cu
atât mai puțin se pôte introduce o re-
formă în sens național maghiar la ins-
trucțiunea în școlile militare. În acestiunea
limbei de comandă, nici mdrar în
principiu nu recunósce îndreptățirea
postulatului maghiar.

Scurt și cuprindător: ceea-ce a
subscris în Chlopy, rămâne neschimbat.

Acest răspuns l'a adus cu sine
ministrul de finanțe Lukacs, împăr-
tășindu-l alaltăeri comisiunei de 9,

care a elaborat programul militar
pe șablon ungueresc.

Membrii comisiunei au fost
atât de consternați, încât momentan
au rămas cu gurile căscate și n'au
mai discutat nimic, ci s'au dus care
incătrău.

Consternarea a fost cu atât
mai mare când unul din bărbații bine
inițiați în tainele celor ce se petrec
între Curte și între mandatarii politiei
maghiari, a đis, că *Majestatea Sa a
retras tot ce a promis până acum lui
Szell și Hedervary, că va da Ungurilor
în ce privește armata.*

— Tot? întrebă unul din depu-
tați, ori pôte numai punctele contra
cărorora a ridicat escepțiuni până
acum?

— Da, aproape tot! „Reacțiunea“
a ajuns de-asupra!

Comisiunea de 9 s'a întrunit
erî în ședință, ca să ia o hotărîre
față cu împărțășirile, ce l'a făcut
ministrul Lukacs în calitate de mij-
locitor între coronă și partid.

După scirile ultime, comisiunea
a și luat o hotărîre în merit, anume
ca să nu cedeze nici ea, și să nu schimbe
nimic din programul alcătuit în care
stabilise „minimul“ postulatelor în ces-
tiunea militară. Unul dintre membrii
ei—să fi đis:

— Noi nu cedăm! Să vină deci
Lobkowitz (comandantul corpului de
armată din Budapesta).

Intr'aceea se afirmă, că desori-
entarea și zăpăceala în partidul li-
beral este atât de mare, încât nu mai
sciue ce e de făcut. Mulți dintre ei
invinuesc pe kossuthiști, pentru-că nu
profită de ocazie spre a mișca mas-
sele în contra „reacțiunii vienesue“
și a lua măsurî pentru a face să se în-
trunescă dieta. Insuși Francisc Kos-
suth a declarat în ședința de erî a
conferenței partidului, că convocarea
dietei nu este potrivită acum.

Mai amintim, că ministrul Lu-
kacs a plecat erî după amăđi la Viena,

ca să aducă la cunoștiunea Coronei
hotărîrea comisiunei de 9, care nu
vré — cum am văđut — să se plece
dinainte dorinței și poruncei ma-
gestatice.

Că ce va urma, nu se scie încă.
Se crede, că Maj. Sa va amăna di-eta
pe timp de trei luni, o măsură acăsta,
în care toate taberele maghiare vėd
începutul absolutismului.

Aici au ajuns lucrurile după
apropo un an de obstructiune, după
sgomotul cel mare ce l'au inscenat
independiști în dieta și după ordi-
nul de đi din Chlopy, dela care da-
tăză povirnisul, pe care au apucat
să se rostogolescă toți politicienii
maghiari, cari credeau că sunt atât
de puternici, încât nimeni, nici Co-
rona, nu va cuteza să contradică la
pretensiunile lor estreme.

Coróna însă a contradis!

Alianța reuniunilor învățătoresci române gr-unite.

Pentru alianța învățătorilor ro-
mâni uniți s'au declarat până acum
un număr frumos de reuniuni înv-
țătoresci.

Nici nu se pôte aștepta altceva
de la învățătorii noștri. Ca ómeni
luminați și pėtrunși de sublima lor
chemare, vėđend, ba esperiand đilnic
multele piedeci și greutateă, ce stau
și se pun în calea deșteptării popu-
lului nostru, trebuie că au dorit de
mult și au cercat mijlocele pentru
a delătura aceste rele, ér acum când
li-se imbie ocaziunea cea mai bună
a se sfătui prin aleșii lor, ba a des-
chide cale pentru un viitor mai bun
pentru ei și învățământul nostru po-
poral, nu se pôte ca să nu salute
cu bucurie proiectata alianță și să
nu grăbescă cu toții a participa la
înființarea ei.

În dăile noastre chiar și đilerii
analfabeti se întrunesc în corpora-

țiuni pentru apėrarea intereselor lor
și pentru a-și crea un viitor mai
demn de om; învățătorii, luminătorii
poporului ar puté ore să șovăescă a
grăbi acolo, unde are să se lucre
pentru un avėnt și progres de toți do-
rit pe terenul învățământului po-
poral.

„Cel ce nu progresază cu tim-
pul, acela regresază“.

Toate reuniunile învățătoresci din
țără, fie acele de ori-ce categorie,
confesiune séu limbă, au alianțele
lor, în cari lucră din rășputeri pen-
tru deșteptarea poporului. Numai re-
uniunile noastre învățătoresci să nu
aibă?! Asta ar fi o rușine atât de
mare pentru învățătorii noștri, pe
cât de mare daună pentru învăță-
mėntul popular.

Din rășpunsurile date „Reuni-
nei învățătorilor români sălăgeni“ la
apelul ei în cauza alianței se vede
și mai apriat, ce mare trebuință este
de acăstă alianță, care între altele
va avé să deștepte și simțul pentru
întruniri.

De abia ađi ici-colo în țără re-
uniuni învățătoresci bine organizate,
bine conduse și în activitatea lor bine-
făcătoare. Cele mai multe sunt neîn-
semnate și au în sinul lor numai pe
învățătorii câte nui tract protopo-
pesc. Ținuturi mari sunt fără de re-
uniuni învățătoresci. Marele și bogat
ul Bihor d. e. n'are nici o reuniune
învățătorescă română. Precum se
scrie, toți învățătorii români uniți—
ne temem, că și cei greco-orientali
— sunt membrii la „Altalános Ta-
nitó egyesület“ din comitat.

Cum se pôte una ca asta ina-
ntea ochilor ordinariatului din Ora-
dea? Ce pot profita învățătorii noștri
afară de nisce apucături nouă di-
dactice în nisce reuniuni, ai căror
membri cea mai mare parte n'au
nici ideie despre împrejurările între
cari își fac datorința lor învățătorii
români gr. cat., prin urmare nu le

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din viața țărănescă.

De Gr. N. Coatu.

Deși sórele se urcase de-asupra casei,
totuși căldura, ce trimetea pământului, era
fórte slabă, fiind tómnă. Era sėrbătore....
Dela portița din fața casei, priveam cămpu-
pul trist și posomorit, desbrăcat de iarba
verde și frumoasă, întocmai ca un lup de
pėrul séu, în mijloc de vară. Și pomii erau
tristi... sėrmanii!... nemilósă brumă li lă-
sase fără frunđe; se găndeau la viitorul
trist, ce-i așteptă, sciind din alți ani as-
primea și rėutatea gerului de iernă, care,
după ce-i încarcă peste sémă cu țurțuri de
ghiața, li dá pe mâna ticălosului de Crivėț,
sė-i frăminte și sė-i muncescă cum scie el.
Ah!... Crivėțul!... ți-se încrėștesce carnea,
când te gándesci, cătu-i de tiran, cu acei
ce nu știu sė-l primescă; căci, cu cei rėu
îmbrăcați și fără adăpost, nici nu vrea să
stea la vorbă.

Baba Ióna, soția lui moș Lupu, sėracă
lipită pământului, căci într'un an își îngro-
pase moșnėgul și pe feciorul ce-l mai avea,

măntuită de bolnavă, îmbrăcată cu o ca-
șaveică rufósă, inscinsă pe de-asupra c'un
curmei de teiú, aduna gáteje de pe lângă
gard, pentru a mai încaldi casa stricată și
derăpănată, fiind-că frigul o inghesuia amar-
nic, de pe acuma. Dumneđu scie, decă o
mai ađi cucul, că e strėină în satul nos-
tru, fără nėmuri.

Numai lui moș Toma, vecinul de ală-
tura nu-i prea pasă și nici așa mult nu
se gándea fiind-că, atât el, cât și femeia,
erau îmbrăcați păpușă. Ți era inima veselă,
căci casa-i era bună și plină de tóte ca un
stup; în ciuda crivėțului, avea ca sė-i tragă
câte-o cană de vin, avėnd două vase pline
în pivniță, și o să mánănce friptură din
„Bálan“, un porc gras și mare cât tóte dă-
lele. Vėđėndu-mė singur, veni să mē mai
întrebe ce am mai cetit prin cărți și prin
jurnale, că tare-i plăcea să asculte și să
audă noutăți!

— Da bine te-am găsit sănėtos, dom-
nule!... Ce mai faci?...

— Bine moș Toma!... Ecă mai pri-
vesc satul!... Ți cam rece moș Toma, ha?
par'că te stringe de spate, nu ți-i frig?...
Ce đici?...

— Hă, hă!... sė-mi fie frig?... Când
oiú muri eu de frig, tóta lumea móre!

Ce-i drept: avea antereu și pantalon
de lână țesuu în casă, pe cap abia ținea
căciula nouă, noușór, dintr'un cărlan în-
treg; ér în picioare abia ducea ciobotele,
atunci făcute, cu turetoile (carămbii) mai
sus decăt genunchii, din care causă le su-
flecuse.

— A! bine că veniși moș Toma, să
mai vorbim câte-ceva, că chiar îmi era urit.
Ce mai veste prin sat?... ce mai vorbesc
ómenii?...

— Vorbesc mult, domnule, de socie-
tate, de banca asta populară, cum-i mai
dice-ți.

— Ce spu moș Toma!... Și încalea
vorbesc de bine?...

— Da!... de bine; le place grozav;
s'au prins multe nevoi cu banii împrumu-
tați.

Și în adevėr, că-i fórte bună, căci
când avem, punem la economie; ér când
n'avem, luăm de acolo, nu ca până acuma,
de ne vindeam brațele pe doi și trei ani
înainte, boerului. Halál sė-i fie și Dumne-
đu sė-i dea sănėtate celui ce v'a pus la

cale să faceți o trebă așa de bună. „In
unire stă puterea“.

Sfințitul sórelui se apropia... ici și
coala câte cinci șese vrăbii la un loc, își
ciuguleau penele și sgrebulite ca vai de ele,
sburau din spinii de pe gard în drum, mai
ciupeau din când în când, ș'apoi suindu-se
în salcămii, ciripeau de-ți luau ađuł.

Moș Toma, uitându-se lung la ele,
începű sė-mi spună:

— Le veđi?... se întrebă una pe alta:
óre unde vom dormi, că frunđele salcămii-
lor s'au dus?... Óre ce vom mănca? Cine
scie, câte vom mai ajunge frumoasă primă-
vară!... Copiili și mățele, de pe acuma ne
urmăresc culcușurile!...

— Óre, moș Toma?...

— Da, domnule căci, ce e mai dulce
în lume, ca viața!...

Cum vorbeam așa, ecă două femei,
veniau dela vale. Era Anica lui Vasile Sto-
leru și cu Măndița lui Tóder Lupu. Vor-
biau tare:

— Ai veđut cum o murit pe la gar-
duri Anico hăi?...

— Apoi așa sėracu! da urită mórte
o mai avut!... O murit ca câni. Ah! ah!
Cum ajunge omul, decă se mișelesc.

pot fi acestora într-un ajutor nici prin sfat, nici prin fapte.

Silirea lor de a se face membri la „Altalános tanító egyesület“ (Reuniune învățătorescă generală) nu poate avea alt scop, de cât să controleze „patriotică“, și să controleze și instruirea de către chemarea lor de învățători români.

Cea dintâi este rușina mare pentru învățătorii români uniți, căci Românul n'are nevoie nici de control, nici de descălire în patriotism, cealaltă e o daună mare pentru despterea firăscă a poporului.

Unele răspunsuri reprobă, că nu se proiectează alianța tuturor învățătorilor români, ci numai a uniților, ridicându-se astfel și pe terenul învățământului un zid despărțitor între fiii aceluiași popor.

Acești reprobatărită uită, că noi Românii n'avem numai învățători confesionali și că prin urmare și alianța lor are să fie confesională. De n'ar fi așa, s'ar reproba alianța din punct de vedere confesional din partea forurilor bisericesci, ăr din punct de vedere politic în timpurile noastre toate s cu puțință din partea guvernului. Dar și alt cum, având alianța agende și în chestiuni administrative confesionale, decisiunile aduse de ea și prezentate forurilor mai înalte bisericesci, nu le ar primi nici forurile bisericesci gr. cat., nici cele gr. orientale de valide, fiindcă au contribuit la aducerea lor și voturile fiilor unei alte confesii.

Dér reuniunile învățătorilor români gr. or., de sigur încă-și vor înființa alianța lor și aceste două alianțe pot și trebuie să intre în legătură, să se ajute și să se consfătuască în chestiuni mari pedagogice și de interes comun. Astfel nu va fi poimire de separare, și fie-care alianță în sfera sa s'ar mișca mai ușor și mai fioresc.

Interesant este, că unele organe bisericesci, cari nu cunosc mai mare virtute decât obediința necodificată și joră în „priceperea mărginită a supusului“, în această mișcare salutară, ba de supremă necesitate pentru ridicarea învățământului nostru popular, ved și se tem de o „pornire periculoasă“ și se întrăbă cu îngrijire, că nu este 6re la loc ceva tendință socialistă-învățătorescă?

Precum aflăm, cele mai multe reuniuni au găsit termenul de 18 Octombrie de pră scurt pentru pregătirea de lipsă și alegerea delegaților pentru congres, decii acesta se va „amănă la primăvară“ sau vora viitoare, ca să p6tă ține toate reuniunile

adunări și să desbată cauza după dorință, statorindu-și părerea în privința timpului și locului congresului, ca apoi amăsurat dorinței majorității reuniunilor să se p6tă face invitațiile din partea „Reuniunii învăț. rom. s6lăgeni“, ca inițiat6re a congresului.

S.

Congresul național bisericesc gr. or.

Pentru-ca și cetitorii numărului nostru de Duminecă se aibă cunoștință de lucrările Congresului național bisericesc gr. or. în ședințele ținute săptămâna acesta, reamintim pe scurt următoarele:

În ședința IV s'a făcut raportul comisiei școlare, raportorul face un eseu mai lung desv6lind mai multe probleme de cari suferă învățământul confesional și piedecile ce i-se pun în cale, și anunță că trebuie să se susțină din toate puterile cauza învățământului confesional. S'a primit propunerea, ca consistoriul metropolitan să îndrume consistoriile eparchiale, ca în fiecare comună să se înființeze grădini de pomărit.

Tot în acea ședință s'a luat concluzul referitor la catechisarea elevilor români gr. or. din școlile străine. E cunoscut acel conclus de care am vorbit în numărul trecut de Duminecă.

În ședința V, înainte de a se întra în ordinea de zi, deputatul Paul Rotariu a adresat prezidiului două interpelări: una referitoare la împerejurarea, că vicarul din Oradea mare V. Mangra este membru activ și al Consistoriului din Oradea și al celui din Arad. Relevă acest cas de incompatibilitate și cere lămurire. În interpelarea a doua d-l Rotariu se referă la scrierile ce s'au colportat în public despre aceea, că vicarul Mangra într'un proces ce l'a avut, a fost timbrat. Congresul nu p6te rămăne pasiv față cu un curent demoralisator, și întrăbă pe Metropolit, decii are cunoștință de acel proces și într'au la prezidiu rugări în această cauză.

Décă nu sa'au făcut pași în privința acesta, voescă să dispună ca să se ia măsurile necesare pentru susținerea autorității bisericii?

Președintele (metropolitul) răspunde, că în urma procesului de calomnie intențat vicarului Mangra, a primit unele rugări de la 6menii inteligenți din Oradea-mare și din părțile Orăzii, în care se arată, că în urma acelor scrieri a suferit vađa și autoritatea bisericii. Metropolitul a primit și de la locurile mai înalte provocare, decii are cunoștință despre acele scrieri și ce pași a făcut?

Interpelările au produs mare zarvă la o sémă din congresiști. S'a cerut ședință secretă și s'a primit propunerea, ca

sinodul episcopesc să pertracteze cauza îndată.

A urmat apoi obiectul de la ordinea zilei: afacerea școlilor din fostul confiniu militar. După o desbatere vie s'a primit propunerea, ca consistorul metropolitan să însărcineze a întevini prin o reprezentă la guvern pentru a se sc6te din vig6re statutul din 1877, estinđându-se legea de instrucție (1868) și asupra confiniului militar.

În ședința VI s'a raportat asupra activității delegațiilor pentru despărțirea hierarhică și în cauza mănăstirilor.

Ședința a VII-a a fost ocupată cu afacerea înființării nouelor episcopii (Clușiu, Timiș6ra, Oradea mare). S'a primit propunerea comisiei permanente, ca Consistorul metropolitan să continue cu cercetarea mijlocelor și esecutarea înființării nouelor episcopii și să se autorizeze corul episcopesc de a-se informa la guvern, decii n'ar întâmpina greutăți. Când va fi momentul potrivit, să se facă pașii necesari, ăr nu mai curând, având în vedere schimbarea guvernului.

Despre ședința de încheiere primim următorul raport:

Sibi6u, 23 Oct. 1903.

Ședința VIII.

Se deschide prin Preasântitul Metropolitan la 9 6re și îndată după verificarea proceselor celor două ședințe premergătoare, președintele congresului aduce la cunoștința acestuia, că la dorința mării congres de a-se pronunța sinodul episcopesc în cauza arătării contra vicarului Orăzii-mari, sinodul episcopesc a constat, că la forul bisericesc nu s'a inițiat nici o procedură și că nu există nici o sentință, și așa a aflat cu cale, ca arătările să se transpună episcopului concernent spre ulterioară procedere competentă.

Decisul sf. sinod episcopesc se ia cunoștință.

În chestiunea de incompatibilitate a vicarului Mangra adusă în congres de deputatul Paul Rotariu și predată comisiei organizatoare spre rezolvare, raportorul acesteia, d-l Partenie Cosma, după ce face istoricul compunerii statutului organic și arată, ca președintele, decii vicarul consistoriului din Oradea mare, fiind coordonat celui din Arad, salariat și ales din partea sinodului eparchial pe viață, constată cazul de incompatibilitate și enunță propunerea comisiei organizatoare: Că președintele, decii vicarul consistoriului din Oradea-mare, nu p6te fi membru al Consistoriului din Arad, nici v'run asesor al acestui consistor nu p6te fi membru al consistorului din Oradea-mare.

Față de această propunere vicarul Orăzii-mari susține pe baza Statutului or-

ganic și a dreptului canonic îndreptățirea vicarului din Oradea de a funcționa ca membru în ambele consist6re.

Fiind-că în sinul comisiei organizatoare s'au ivit două propuneri, d-l Nicolau Zigre venind să reflecteze la propunerea făcută de d-l raportor P. Cosma, prezintă spre primire propunerea minorității de cuprinsul: În principiu se anunță, că unul și același membru nu p6te funcționa ca membru la două consist6re coordonate. Să se caute a-se studia referințele dintre vicari și episcopi și a-se raporta proximu-lui congres spre aducere de conclus.

Deputatul Dr. Suciu primesce propunerea minorității și dice, că trebuie regulate unele afaceri, ca pentru viitor să nu se ivescă neplăceri, și susținând că nu este cas de incompatibilitate, face propunerea, ca din punct de vedere canonic afacerea acesta să se supună sinodului episcopesc spre decideră.

Deputatul N. Ivan cere să se dea deslușiri, că vicarii de mai înainte fost'au membrii la ambele consist6re?

Petru Truța sprijinesce propunerea comisiei, ăr vicarul Dr. I. Pușcariu dice, că decii nu ar fi în joc o anumită persoană, chestiunea s'ar rezolva cu mult mai ușor. Pentru deslușirea chestiunii, arată natura poziției vicarului de la Oradea mare și în fine sprijinesce propunerea comisiei.

Președintele congresului arată, că pe practică s'a observat timp de 35 de ani și susține, că vicarul de la Oradea-mare nici-odată n'a fost membru al consistoriului din Arad. Sprijinesce prin urmare propunerea comisiei, care — după reflexiuni istorice privitoare la dieceza Orăzii mari făcute de d-l N. Zigre și după susținerea propunerii sale, adecă a minorității — se pune la vot și cu majoritate de voturi se primesce.

Raportorul comisiei speciale pentru afacerile Fundațiunii Gozsd, d-l Ioan Lengeru, raporteză despre: starea fondurilor, administrarea lor, împărțirea stipendiilor, apoi despre edificarea caselor din strada Király și Dob din Budapesta și despre edificarea încă a cinci bazare nouă, și face propunerea: Congresul să apr6be acest raport, să se exprime mulțumită pentru părinteșca îngrijire și acurateță cu care s'a ocupat de afacerile fundațiunii Gozsd, dându-le absolutor numitelor organe pe 1900, 901, 902. Propunerea se primesce.

Raportul consistorului metrop. despre rațiociniile fondurilor metropolitane se apr6bă și se votează consistorului metrop. absolutor pe anii 1900, 1901 și 1902. Asemenea se primesc și proiectele de buget pe anii 1904, 1905 și 1906 prezentate din partea consistorului metropolitan.

Raportul comisiei bisericesci Ioan de Preda referă asupra raportului con-

— Da cine-o murit Măndișo? întreabă moș Toma speriat. Aude că-i vorba de mort.

— Cine?... ia Vintilescu, fecioru lui Vătavu Gheorghe.

— Măi!... L'o strins Dumnezeu!... Da bine o făcut, că s'o chinuit greu de tot. Și unde-o murit?...

— Ii tocmai lângă gardul dela țarcul vitelor, din marginea satului. S'o strins o mulțime de lume în jurul lui; e și primar și notar, în sfârșit mulți. Cred că o fi b6ut rachi6 mult la hanul dela gară și ajungându-l pe drum, l'o gădit.

— Măi!.. măi!... ce era omul ăsta!... Cede avere i-o lăsat bietul tată-s'o! Oh!... oh!... în ce stare l'o dus beția și nevasta!...

— Moș Toma, cine-i Vintilescu ăsta?.. ia te rog spune-mi și mie?...

— Apoi n'ai de unde să-l cunosci d-ta, că nu ești venit, în sat, de mult; trebuie să ți-se urască, istorisindu-ți cine e.

— Știi ce, moș Toma?... Tot îi s6rbătoare, să mergem în casă să ședem pe scaun, și să-mi spui cine-i Vintilescu.

— Fiind-că și matale multe imi spui, ecă nu-ți stric hat6rul.

Întărăm în casă... stricău câte-va

nuci, mănăcăm câți-va struguri de pomă, și beurăm ș'o cană de must înăsprit, că d6r nu de g6ba era t6mnă.

— Hai domnule, de-acuma să-ți spun istoria lui Vintilescu și să veđi cum o ajuns în starea asta. Și câți, nu-s ca el!...

— Tatăl s6u, Vătavu Gheorghe, fusese mulți ani pristav, vătav și în cele din urmă vechil la Iorgu Radu, fostul proprietar al moșiei din satul nostru. Era om harnic și econom, tot asemenea și femeia lui, Vătajița Iléna, și de aceea se înhogățise strănic; avea bani să-i mănănce cu lingura. Ce casă avea!... Ce vie!... Ce moșioră de peste 150 f6cl6!... Da vite!... În sfârșit om gospopar în t6tă puterea cuvântului. Copii o avut mulți, d6r nu i-o trăit, n'o rămas decât cu Vintilescu, ăsta de care vorbeau femeile celea, că-i mort lângă gard. Ținea la el, ca la ochii din cap. Ce nu-i făcea?... Ce nu-i aducea dela oraș?... După- ce s'o făcut mai mare, l'o dat la școlă, la orașul B6rlad. O învățat el cât o învățat, și pe urmă l'o dus acasă să-l învețe gospodăria, să-l facă plugar, nu vroia să-l facă funcționar, că vedea ce viață amară duc funcționarii.

Se ridicase flăcăiașu!... Abia începuse a-i da mustața..., era bine făcut la trup și frumos, lucru mare. Se topeau fetele după el, nu alt-ceva; căci, se uitau nu numai la el, d6r și la averea lui Vătavu Gheorghe, care lui îi rămănea.

D6du-se în t6na Insuratului..., și d6mne, rea-i și t6na asta!... Când îl cătai, era la oraș; îi colăcise un prieten, fata lui Toma Spătaru, o honțușcă, știți coela!...

Simțise bietul tată-s6u, și de aceea începu să-l t6ce la cap, că, decii vrea să se însăre nu se împotrivesce, d6r să-și alegă o fată de gospodar și de neam bun de 6meni; ș'o început să-i însăre o mulțime de fete, at6t din sat dela noi, cât și de prin satele vecine. Pe o ureche îi întra lui Vintilescu, ăr pe alta îi eșă, ceea ce-i spu-nea tatăl s6u; gândul lui era la Marița, la B6rlad.

Întro zi, mă întâmplasem la bietul Vătavu Gheorghe, când mustră și dojenea pe Vintilescu. Nu se ferea de mine de loc, că eram om de casa lui. D6mne!... d6mne!... Ce-i făcea!... parcă-l ved.

— Măi băete, măi!... Ascultă ce-ți vorbesc și eu. Fata lui Toma Spătaru, pe

care vrei s'o iei de nevastă și ții dragă, nu-i pentru tine. Mă-sa o fost reua relor din B6rlad, cine nu șcie?... N'ai auđit din bătrâni, că: „Surcica nu sare departe de la tăietor“, și, că: „Ce ese din mătă, ș6reai prinde?“ Tu ești plugar și, prin urmare trebuie să iai o fată tot de plugar, adecă: „după sac și petec“. Nu-ți trebuie orășencă, că orășencile mai t6te, se dau greu la tr6bă, la cele mai multe nu-i de capul lor, decât luxul și fudulia. He!... decii la o sută una, două se întâmplă gospodine. Nu le veđi... când te ducl la oraș, că cele mai multe șed la stradă gătite foc, cu p6rul cărlionțat și sucit fel și chip, vărute pe față, ca nisce draci și numai cu cordele, de parcă-s iapa mea cea albă, când îi pun hamurile cele nouă. Cât îi đua de mare șed de mâine subsu6ră, petrec cu ochii pe cei de pe stradă, ăr mațele fac ghiorr!... de f6me și, când ved câte unul de la ț6ră, cu legăt6rea strimbă, s6u cu pălăria pe o ureche fac haz și dic: „uite mojiu“. Tu ești tiner 6ftul meu, și nu șcii ce-i pe lume, cređi că nu mai este alta. Așa!... Nu te speria! nu! „Lac să fie, că br6sces berechet“. — Ș'apoi ce frumuseță ai găsit tu, la Marița

sistor. metr. ca senat bisericesc în afacerea regulării instituirii între parochii și administratori parochiali. Raportul se ia la cunoscință.

Raportorul comisiei școlare d-l V. Goldiș face următoarele propuneri: 1) Consistorele să facă raport din trei în trei ani despre mersul învățământului. 2) Raportele consistorelor eparchiale referitoare la inspecțiunea școlilor să se iie la cunoscință. 3) Raportele consistorelor eparchiale despre suma totală a învățătorilor și școlilor să se iie la cunoscință. 4) Planul de învățământ pro 1904/5 să se pună în practică și să se raporteze viitorului congres despre rezultat. 5) Planul de învățământ pentru școlile pedagogice fiind revăzută, să se pună în aplicare pro an. 1904/5 și despre rezultat să se raporteze. 6) Să se execute normativul general pentru catechizarea elevilor de la școlele stăine din metropolie. Propunerile se primesc.

Iu numele comisiei petiționare referăz d-l Dr. I. Tâmaș și enunță, că peste petiția anonimă înțrată contra vicariului Mangra se trece la ordinea zilei. Rugarea mai multor credincioși din Macea, pentru suspendarea și disciplinarea preotului lor Liviu Rațiu, și rugarea lui Vasile Neagu învățator calificat pentru a fi aplicat de învățator, se transpun consistorelor concernente.

După ce notarul general d-l Mateiș Voileanu prezentă proiectul de budget pentru sesia actuală a congresului, la ordinea zilei se aduc alegerile asesoriilor la posturile vacante din consistorul metropolitan.

Mișcarea în sală devine vie. Deputații ca și cum ar voi să dea asalt asupra mesei biroului congresual, înainteză tot mai mult spre front. Se formeză grupuri de grupuri. se încercă capacitar și spiritele agitate așteptă cu neastempăr rezultatul alegerii.

La întrebarea, ca să se voteze cu două ședule, adică pe una să se voteze pentru asesorii ordinari, pe cealaltă pentru cei suplenți, erăși se produce șgomot, care se curmă prin punerea la vot a numărului ședulelor, enunțându-se dorința majorității de a se vota cu o ședulă. Acesta modalitate produce la o parte din deputați indispoziție. Un înalt membru apropiindu-se de masa raportorilor dice cătră un deputat, care ședea la aceea masă și combina ședula de votare: „Episcopul Aradului ne-a tras pe sfără cu propunerea sa de a se face votarea cu o ședulă“. În fine după-ce ședința se suspendă pe câteva minute și se alege comisia scrutinătoare în persoanele d-lor Filaret Musta, Partenie Cosma și Mihai Velic, pe lângă apel nominal, fie-care deputat își pune ședula în urna păzită cu ochi de cerber de d-l Filaret Musta.

Votarea terminată se constată resul-

tatul alegerii: În senatul bisericesc al consistorului metropolitan Vasile Mungra întruneste majoritatea voturilor. În senatul școlar, ca asesor ordinar cele mai multe voturi le obține avocatul Ioan Budințan. În senatul strins bisericesc ca asesorii suplenți obțin majoritatea voturilor: Dr. Traian Bădescu, secretar episcopesc, protopopol Nicolau Rozin, Romul Ciorogariu și Andrei Ghidiu.

Ca suplent în senatul școlar se alege avocatul din Oravița Ilie Trăilă și ca asesor suplent în senatul episcopesc adv. Mihai Velic.

Ca membrii ai delegațiilor congresuale se alege: Dr. Gal, P. Truța și în locul d-lui V. Babeș, Aug. Hamsea din partea dieceșii Aradului, er din cea a Caransebeșului II. Sa d-l Mocioni, Ilie Trăilă și al treilea din cei foști.

Alegerile terminate de Ex. Sa declară, că încât privește alegerile în senatul strins bisericesc, își rezervă dreptul, ca la timpul său să se pronunțe asupra lor.

Acastă enunțare erăși dă ansă la o schimbare de vorbe între Esc. Sa și unii deputați din dieceșia Aradului și se termină cu exclamarea accentuată a Prea Sfințitului domn Metropolitan, că I. P. Sale îi compete acel drept, er nu congresului.

Deși acest incident îl iritase pe I. P. S. Sa, totuși reveni imediat la liniștea sufletească și declară, că mulțumesc lui Dumnezeu pentru ajutorul dat, putend termina actuala sesiune congresuală, și cu tôte că în momentul din urmă a făcut un lapsus linguae față de întărirea alegerilor, dice: „să nu ne despărțim în urmă, după ce ne-am întâlnit în dragoste, cum trebuie să ne și despărțim“. Mulțumesc d-lor deputați pentru ajutorul dat, și implorând ajutorul ceresc asupra lucrărilor șevirșite în congres și asupra d-lor deputați, declară sesiunea actuală de închisă.

La cuvântul de încheiere al Esc. Sale răspunde d-l cav. de Pușcariu mulțumind Metropolitanului pentru buna conducere și îi doresce mulți ani de viață, ca să vadă împlinite tôte conclusele. EL.

Concertul Dumitru Popovic.

Cei ce au luat parte aseră la concertul dat de celebrul cântăreț Dumitru Popovic în sala de la „Gewerbeverein“ nu vor uita niciodată plăcerea, ce au gustat-o în cele două ore, cât a durat acestă rară serată artistică.

S'a dis în ajun în colonele fôiei noastre, că programul concertului conținea piese de înaltă artă, balade grandioșe, și cântece populare române, pe cari numai un cântăreț de talia d-lui D. Popovic le pôte executa perfect și cu duișie românescă.

Aseră, mai mult chiar ca altă-dată, ne-am convins cu toții, că așa este, că

într'adevăr aveam înaintea noastră un artist consumat, în pieptul căruia bate cald și viguros o inimă românescă.

Baladele mărețe, între cari amintim mai ales balada Archibald Douglas de C. Loewe și balada din „Africana“ de I. Meyerbeer, ni-au înfățișat pe d-l D. Popovic ca pe un adevărat cântăreț dramatic, care cu vocea sa sonoră, admirabil modulată și pătundătoare te impresionează adenc și te răpescă cu sine. Ultima baladă frenetic aplaudată din „Africana“ a trebuit să o repeteze.

Cântecul populare naționale le-a predat d-l D. Popovic cu duișie și însuflețire, ștărnind tot-odată și în public cea mai mare însuflețire, ce s'a manifestat prin șgomotose și nesfărșite aplauze. Au plăcut cu deosebire cântecele populare „Solomone căpitane“ (H. Kirchner) și „Sciitu mândro“ și „Hop, turcă-furcă“. (G. Dima) Cele din urmă au fost cu atâta vioiciune aplaudate, încât artistul s'a vduț îndemnat a repeta strofele din urmă.

Ca succesul să fie deplin a mai contribuțit, și buna dispoziție a cântărețului. Dér a contribuit la succesul general al concertului în mod însemnat d-na Maria Dima, care și-a dat amabilul concurs, cântând cu pătrundere artistică piese de Schubert, Liszt, două compoziții de Lassel și una română de Mandiczewsky. Limpede ca cristalul îi curgeau tonurile dulci de alt de pe buze. D-na Dima a fost viu și șgomotos aplaudată.

Remâne să mai amintim virtuosul acompaniament al d-nului director de musică Lassel, eminentul pianist, atât de mult apreciat de publicul brașoven. D-sale i-a stat la dispoziție pentru acompaniare un instrument nou escelent, împrumutat din depositul de pianuri al d-lui Richter.

Concertul a fost bineș cercetat. Deși publicul ascultător afară de un număr ore care mai mic dintre conlocuitorii sași, a fost întreg românesc, nu putem fi mulțumiți. Ne așteptam ca Românii să fie mai bine reprezentați și să nu lipsescă mai ales unii, pe cari altă-dată îi vedeam la asemenea ocașuni în șirurile prime. Ceva mai mult interes pentru manifestările românesce față cu omenii noștri de valoare ar fi nu numai forțe la loc, ci e reclamat chiar de urgentă.

După concert a avut loc o amicabilă convenire în onôrea d-lui D. Popovic la restaurantul Schmidt din aceeași clădire.

SCRILE DILEI.

— 11 Octomvrie v.

Spaima de revoluție românescă.
Dilele trecute un număr mare de lucrători români din Cugir s'au prezentat la inginerul Hontsch din acea comună să-l felicite din incidental d-lei sale onomastice. Ingerul nu era acasă. er soția lui,

care cetise prin jurnalele unguresce, că Românii au de gând să facă vârsări de sange, s'a speriat tare și nescind cum să se înțelgă cu Românii. căci românesce nu șcdea, și-a adus aminte, că limba românescă e soră cu limba francesă și cu lacrimile în ochi a început să le esplice Românilor în această limbă, că bărbatul său nu e dușman al Românilor. Or fi înțeles, n'or fi înțeles omenii, ce spunea cocôna; destul, că i-au răspuns cu un puternic „Să trăiescă“, după care i-a mai venit inima la loc. căci atâta șcdea și ea, ce însemneză „Să trăiescă“ și că decă vrăi să omori pe cine-va nu-i strigă „să trăiescă“.

De la abatorul din Brașov. Cu diua întâiu a lunei lui Octomvrie, s'a început după statutul sezonul de iernă, la abatorul din Brașov, fiind fixate orele în decursul cărora se pot tăia vitele și se exercită controlul din partea medicului veterinar, de la 7—12 a. m. și de la 1—4 p. m. Nu se mai pot tăia vite de la 4 ore dimineța și până la 6 seara, ca în sezonul de vară. Deși statutul provitor la administrarea abatoriului este în vigore de vre-o trei ani, nu s'au observat până acuma esact dispoziții lui, pôte și din cauză că postul de medic veterinar a fost vacant aproape doi ani. Acum acest post este ocupat, precum șcim, de d-l medic veterinar David Popovic, căruia prin jurământ i-s'a impus obligațiunea de a veghia, în interesul publicului șonsument, ca controlul cârnei să se facă conform prescrierilor legii veterinare și ale statutului abatoriului. Precum aflăm, s'au ivit între măcelari mai ales în decursul lunei acestia nemulțumiri din cauză, că numitul funcționar, după părerea lor, ar stăruț prea mult pentru a se respecta timpul de tăiere și de control al cârnei prevăduț în statut. Nu șcim, decă numitul administrator al abatoriului va fi dat vre-odată însuș prilegiu la reclamațiunî prin vr'o interpretare prea strictă a statutului, dér ni-se asigură, că densus în timpul din urmă nu s'a opus decă încercărilor din partea unor măcelari de a nu observa strict orele de tăiere și de control, așa că s'au întemplat casuri, că a fost transportată în oraș carne lucrată după orele oficiose, fără ca să fi fost mai înainte controlată. Se 'ntelege, că cu această procedere d-l administrator n'a putut să fie învoit și a stăruit energie pentru respectarea ôrelor oficiose. Din cauză această s'a creat un curent contrar între măcelari, fiind vorba chiar de o grevă, ce s'ar plănuț între densusii. Ceea-ce este însă mai regretabil, e faptul că funcționarul, care își împlinesce numai obligațmântul său, se vede espus la neplăceri, ba se vede chiar amenințat cu cuțitul și maltratată prin agresioni brutale fizice, cum s'a întemplat de curend. Așa ni-se spune, că înainte cu vr'o două șeptemâni un măcelar s'a repețit în furia sa cu cuțitul asupra administratorului, er Vineri seara pe la orele 8½, acesta fu atacat și lovit în apropierea redutei din strada Hirscher de un necunoscut, care împreună cu alții îl urmăriu. E bănușel, că aceștia ar fi fost calfe de măcelari. Pe cât șcim autoritatea comunală a fost prevenită de neajunsurile de la abatori și credem, că va și lua măsurile de lipsă spre a delătura în viitor ori-ce conflicte de felul acesta cu organul de supraveghere.

lui Toma Spătarul?... O bufniță, măi prostule!... Unde are pèrul creș, fața văruiată și nasul cât un negel?... Tu nu vești?... că-i o cârnă și o slăbătură?... Ș'apoi ce avere are?... Nisce case și acelea, dărimate de nu fac 300 de lei. Ia pe Zamfiria lui Ștefan Roșu, șeraca, că-i fată de om gospodar, frumoșă ca o flóre, harnică și gospodină, de nu mai are cum; tótă tréba casei o știe, și are și avere. Ia du-te în casa ei, că gême de țesături, are un tenc de lăghicere până în pod și tôte is țesute de dënșă. A!... a!... nu șcde a face cochitării ca Marița?... Hei măi băiete măi!... Cine n'ascultă de părinți, tot-déuna greșesece. Ore decă n'ar fi fost măta o femeie harnică și gospodină, vedeai ceva în jurul casei mele?... Știț bine, cum tótă diua alergă încôce și încolo, și tôte trec pe sub ochii ei. Bărbatul pôte să care cu carul și femeia numai a două degete să risipescă și nimic nu se alege de gospodăria aceea.

Bagă de sêmă dér, gândesece-te bine ce faci, că însurătorea nu-i un măr să-l muști ș'apoi să-l șverli; ușor te încourci și greu de descerci!...

Întemplarea făcù, că la vr'o trei luni

după această dojenelă, să se îmbolnăvescã amândoi, adecă: vătavu Gheorge și soția lui, de tifos (lingóre) și la câte-va șeptemâni de zăcere, muriră. Tot satul îi plângea, că deși erau cam șgârșii, dér om șerman, cu mâna golă, din casa lor, nu eșia.

Hă!... a!... o rémas Vintilescu de capu lui, ca o corabiă fără cârmaciũ. Marița din tãrg, nu-l slăbea cu scrisorile; îl turbase cu dragostea; aflase ea, ce bine o priveș bietul réposat și de aceea se punea luntre și punte s'o ia Vintilescu. În adevăr, că nu mult după mórtea părinților șei, se logodiră. Numai logodna l'o ținut peste o mie de lei. Pe urmă o venit nunta, chel-tuială, nu bucluc, mă rog s'a luat după oraș; i-o făcut rochie scumpă de mătasă, ciobotele de mătasă, în sfârșit, multe multe... așa, că vr'o 2000 de frânguleți s'o dus ca altă ceva. D'apoi după-ce o adus'o la țără, să fi vécut marțoflitarî pe capul ei, măi nene! O început să asvile din casă tôte țesăturile cele frumoșe și alesh și, o pretins să-i facă canapele îmbrăcate cu catifea și oglinđi cât ușa de marî. Pe urmă slugi peste slugi; musafirii nu se mai mântuiaua, așa, că în doi ani toți banii rémași dela Vătavu Gheor-

ghe i-o tocat. Tôte-s până la o vreme; ori-ce început are și sfârșit. Mântuindu-se paralele, o început a șcârșii tréba. În locul veseliei și chefului, o venit șfada și șupărarea. O mai dat ș'o șecetă sdravênă, încât l'o gădit.

Marița nu vroia să șcde de nimic, decăt să-i facă și să-i dréğă, s'o școtă la lume, s'o ducă la oraș s'o plimbe la grădina publică, că așa era învățată de acasă. Bietul om se zăpăcise. Nopti întregi sta pe gânduri; își aducea aminte de șfaturile tătăului său, dér acuma era prea târđiu!... ce să facă?... Îi era rușine de lume. Ca să-și pôtă ține grantul, o început să-și vindă din pãmânt. O mai mers o bucată de vreme tot bine. Însă de, se șcde, că „de unde tot iei și nu mai pui, se mântue dela o vreme“. Așa și banii de pe pãmânt nu ținură cât lumea.

Ce haine!... ce lux!... ce trăsură!... pe capul cucónei. Dădu-se calicul peste praznic. Să pue dënșă mâna pe tréba?... Dómne feresece! tótă diua se gâtea, se șcdea și numai porunceea la slugi. Ș'apoi lașă-te pe mâna slugilor, că de grabă te șcôte la covrigi calđi. În felul acesta, în cinc-

ani de zile, bietul Vintilescu pierdu tot; rémase calic lipit pãmântului. Umbla și el și cocôna îmbrăcatî prost, tótă diua se șfă-deau și se bâteau.

Intr'o dimineța mă duceam la biserică, și cum drumul îmi era pe dinaintea porții lui, auđ:

— Tiú!... tiú!... Valeu!... mojicule!... mojiucle!... ticălosule și réule!... O înferbântase se vede. Se încerca să rupă mâța, dér era prea târđiu.

La urma urmei, densus de ciudă și de necaz o luat beția. Bea la rachiũ, lucru mare. Deprinđend acest nărav, nu numai c'o perdut ce mai avea, dér s'a și prostit. Dënșă l'a lăsat și din cocônă mare cum o luase la început, a ajuns'o rea, tréasece și astăđi, mi-se pare că e la ștăpân. Noroc că nu le-o mai dat Dumneđu și copii, că astăđi ar fi pe drumuri, nisce nenorociti!

— Ai véđut medeanul cel cu nisce noct marî, cu câțiva perji și perji uscați, pe care l'o cumpérat mai deunăđi Neculai Hordon, acolo, a fost casa șe gospodăria cea frumoșă a lui Vătavu Gheorge și mai pe urmă a lui Vintilescu. Am uitat să-ți mai spun, că după însurătorea a câștigat și

In diata Austriei de jos au făcut deputații social-creștini o propunere, care a fost primită cu mare majoritate și prin care se stabilește ca străinii, cari ar vré să devină cetățeni în Viena să plătescă o taxă de 800 corone. Propunerea acesta a fost combătută de deputatul socialist. Iupănu Seitz. Primarul Vienei Dr. Lueger i-a răspuns acestuia: „Aici e vorba de Unguri, ce sai d-ta în ajutorul lor?” Deputatul Bielohlawek: „Adeca la dreptul vorbind, nu e vorba de Unguri, ci de jidovii din Ungaria”. Seitz: Mie nu-mă pasă de jidovii cei bogatți, dér imi pasă de lucrătorii sèraci. Dr. Lueger: D-l Seitz vré să înmulțescă numărul alegătorilor socialisti și în special vré să-i bage în cetățenie pe negustorii ambulanti jidovi din Ungaria. Cum vine asta? Ungaria cea liberală și bogată, să-și trimită sèrăciema aici, ca să ne îngrijim noi de ea. Un imperiu atât de puternic și colosal (Bielohlawek: care are atâția porcți), cu o cameră de deputați atât de strașnică, încât se ridică chiar împotriva împèratului, dór nu-și va uita întru atâta de onóra sa, încât să-și lase sèracii în grija altora.

Achitați. Danilă Pop, Stefan Bodnar și Mihail Bodnar din Maramureș au omorât în primăvara trecută pe jidovul cămătar Artur Pollak. În ziua de 23 Octomvrie li-s'a judecat procesul inaintea curții cu jurați din Sighetul Maramureșului. Jurații au dat verdict negativ, în urma căruia tribunalul i-a achitat și ómenii au fost puși numai decât pe picior liber. Când au auzit ómenii sentința, au început să plângă cu sughiț și cădând în genunchi au rostit cu glas tare rugăciuni de mulțumită.

De la Cohalm. „Onorată redacțiune! Remarcăm cu plăcere interesul ce-l arată „un binevoitor“ din Brăila pentru institutul nostru „Economia“, cassă de împrumut și păstrare în Cohalm, în Nr. 215 din a. c. al „Gazetei Transilvaniei“. Pentru dumerirea dènsului și eventual a mai multora ca dènsul, răspundem: Acțiuni s'au scris destule, căci altfel, conform „Prospectului“ nu s'ar fi putut înființa institutul nostru care funcționează deja din 18 Februarie n. a. c. Ba, ca să mulțumim pe toți, a trebuit — la adunarea generală — să înmulțim numărul acțiunilor încă cu 50 peste numărul proiectat. Plata ratelor — cu puține excepțiuni — urmază regulat. Dovadă că din suma totală de 65.000 corone, până acuma s'au vèrsat peste 55.000 cor. ér terminul ultim de plată este numai la 1 Februarie 1904; învîrtirea ce s'a făcut la institutul nostru aproape atinge 1/2 milion de corone. Advocat român în Cohalm avem deja de la 1 Octomvrie n. pe d-l Dr. George Drimba, er trăind și nemurind, „binevoitorul“ își va vedea cu vremea și celelalte dorințe realizate. Am dori numai, ca cu întrebări, cari privesc direct institutul nostru, să se adreseze ori-cine de-adeptul la noi și servim cu

plăcere. **Direcțiunea**, cassei de împrumut și pastrare „Economia“ în Cohalm.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat: de la d-l George Popovici, colonel locoten, în Brașov 10 cor., ér de la d-l Ioan Stan, proprietar în Feldióra, întru amintirea reposesatei sale mame și a soției 20 cor. Primescă generoșii donatori cele mai căldurose mulțămite. **Direcțiunea școlelor medii gr. or. române.**

Órele de biuru la filiala din Brașova, Albinei cu începere de la 25 Octomvrie se vor schimba în modul următor: **Dimineta de la 8—1 și după prând de la 3—4.**

Cine pôte fi avocat în România? D-l Aurel Urzică, Român de origine din Transilvania, și-a făcut studiile de drept la universitatea din București, obținând diploma de **licențiat în drept**. D-sa a cerut să fie înscriș ca avocat în registrul baroului din județul Ilfov. Consiliul disciplinar a refuzat cererea d-lui Urzică pe motiv, că în România nu pôte fi avocat, decât acela, care e Român séu naturalizat Român. D-l Urzică a apelat la curtea de apel, care a hotărît în defavorul d-lui Urzică. În cele din urmă el s'a adresat Curții de cassatie din București, care a adus dizele acestea hotărîrea principiară, că aceia cari sunt Români de origine însă sunt născuți în țeri streine nu pot, fi înscriși în lista avocaților, decât pe lângă diploma de licențiat séu doctor în drept, nu pot arăta, că sunt și cetățeni ai României.

Societatea de lectură de la școala comercială sup. gr. or. rom. din Brașov în ședința sa de Miercuri 8 Octomvrie a. c. s'a cunstituit pe anul școlar 1903/4 în modul următor: Președinte: d-l profesor A. Bărseanu, vice-președinte Popescu Grigore cl. III com., secretar Greceanu Aurel Titu cl. III com., vice-secretar Păcurar Brutus cl. II com., cassar Plotogea Neculăe cl. III com., controlor Henteș Ioan cl. II com., bibliotecar Vlaicu Nicolae cl. II com., vice-bibliotecar Bobonea Mihail cl. I com., econom Hernea Ioan cl. I com. În comisia literară s'au ales: Gușu Andrei, cl. III com., Mafteti Ioan cl. III com., Prună Octavian cl. III com., Manole Petru, sen. cl. II com., Slăvócă Traian, cl. II com., Constantinidis Constantin cl. I comercială.

Concert militar. Musica reg. 50 din localitate va da Duminecă în 25 Octomvrie séra un concert în sala cea mare de la „Gewerbeverein“. Intrarea 40 bani. La restaurantul de la „Gewerbeverein“ se află bere de Budweiss din butoiu cu cepul de lemn.

Care farmacie va fi deschisă? Duminecă, în 25 Octomvrie după amiași dintre farmaciile *din cetate* nu va fi deschisă

decât o farmacie, anume farmacia „La Speranța“ a d-lui F. Jekelius din strada Porții. Farmaciile din celelalte cartiere (Brașovechiu, etc.) vor fi deschise ca și până acuma și după amiași.

Marióra Ventura.

București, 19 Oct. n. 1903.

„Carmen-Sylva“, auzind, că s'a întors din Paris a chemat-o la cuibul regesc de la pótele Buceciului. În castelul „Peleş“ a ascultat-o recitând diferite bucăți din autorii franceși, pe cari atât de minunat îi scie interpreta; apoi s'arutându-o pe frunte Carmen-Sylva i-a preșis un viitor strălucit.

De câtă-va vreme este în București. Intr'o elegantă trăsura cu rótele în cauciuc vești trecend în repeđe la cailor o tinérah fecióra. Îi șic mica *asiriană*. La drépta are de obicei un bêtrán imosant, cu bună-tatea și cu bucuria de părinte în ochi. Unii întrérah cine este minunea, care trece în vârtej pe „Calea Victoriei?“ Alții o salută respectuos. „Asiriană“, cu un aer nepăméntesc, în felul ei, răspunde salutarilor.

Am věđut-o de aproape pe bulevard. La drépta páșia bêtránul, cu pasul mărunt, și cu mulțumirea în privire.

„Ea“ — ca întot-déuna — îmbrăcată într'o toaletă negră, ce-o prinde de minune, cu o pălărie mare și de gust, de sub care alunecă de améndonou pártile obrazului două aripé de pèr negru ca întunerecul, la gât o panglică negră, ce-i falfăie liberă în adierea vèntului și în expresiunea feșii cu același aer nepăménteat, ne mai întélnit. Tótă îmbrăcată în negru și în sufletul ei câtă lumină, cât elan de entusias! Căci în tótă figura îi se întrevede simțul pentru ceea-ce nu este comun, simțul pentru ceva înalt, din alte cuprinsari. În înclinarea capului ei tresare ceva așa de serios, însă de-și ispitescé privirea de jeratic, imobilitatea gestului, risul pripit și sunător, pătrunderea căutăturii, vești îndată pe mica parisiană. Puțin supțá la față, cu nisce contururi abia atinse pe un penel muiat într'o colóre vioiré.

Pe buze pare a-i fi aromit un vis șoptitor, un zîmbet aiurit. La prima vedere pare așa de naivă, de vaporósă în tótă făptura ei filigrană. Èr ochii, cuprinđețorii ochi! Pășese tot-déuna așa visătoare, cu o privire uluită, învăluită în căutătura umedă a părintelui ei. Par'că se înfórah asfaltul sub atingerea picidorelor și desgrădinăturile stau să se împreune, ca nu cumva piciorușul ei să alunee în ele.

Trecători își ridică pălăriile, întore minunași ochii și în urma ei se ridică un svon de admirație, ca un vèntuleț stèrnit prin frunđișul unui ochi de pădure.

Și pe buzele celor cari stau stélpiți privind în urmă-i jócă fermecătorul nume: **Marióra Ventura**, fecióra de 19 ani, cu chip de asiriană.

Asérah a debutat pentru a doua-órah pe scena „Teatrului Național“ în tragedia „Hero și Leander“ de Grillparzer jucând rolul Herei. Mulțumită acestui eveniment artistic, sala teatrului era plină plinuță. Publicul bucureșcian, care a věđut-o întáih în „Traian și Andrada“ jucând rolul Andradei, vrea — contra obiceiului tradițional — să facă serie. Dér e și meritată.

Să-ți descrie bietul meu condeih jocul desévèrșit al acestei fecióre, care rèsare într'o aurora gèniálă?

Unii o compară deja cu Rachel, alții spun, că va întrece pe Sarah Bernard, alții ne mulțumim s'o avem și s'o vedem jucând.

Fermecătoarele emoțiilor artistice, sub cari se încătúșérah jocul ei, sunt de natură superióra. Undoirea formelor ei fizice pare că trec în planul al II-lea față cu — permite-mi expresia — undulațiunile psihice. Vocea-i încá ne formată deplin, are timbrul și modulațiile tragediei de viitor. Mulți erau scepticți în rolul acesta greu, susținut cu atâta autoritate de domnișóra Agatha Bársescu. Și totuși a învins.

Ideea tragediei lui Grillparzer: *lupta între datoria sacră de preotésă și între nebuna pasiune a dragostii*, care rupe ori-ce stăvilare și ori-ce legi convenționale, cu tot mozaicul de situații sufletescé, dela li-

niscea rēcorósă sufletescó a preotesei a lui Apollo până la descătúșarea pasiunii, au fost prezentate și redare într'un mod strălucit de d-șóra Ventura. Îi era témă parcă să nu se prăbușescă această plăpândă fință, sub greutatea rolului atât de difoili. Când în actul IV dând de Leandru, aruncat de valuri pe țèrmlu mării, a scos fiorosul strigăt de *Leandre!* tótă sala a tresărit, isbuenind în *bravo*. Doué frumoșe cununi au potențat delirul, ce plutea în tot teatrul. Nu descriu aménușit însuflețirea ce a domnit. Spun numai, că grație acestor succese, a început să se simțá o frumósá mișcare artistică și în blasatul nostru public de aci, maniac al streinismului.

În curénd însă fecióra de 19 ani, „asiriană cu ochi de vápai“ părăsescé Bucureșcii. Plécă în orașul lumină, ca să se întórerah — de se va mai întórerah — ca *regină* între tragediene.

Astăđi — pôte pentru ultima órah — cu același zîmbet aiurit, cu același undulațiuni în mers, trecea pe lângă palatul regal.

Trăsurile se opriau la pas, lumea întoreea capul. Când am ajuns în dreptul ei, instinctiv mi-am scos pălăria. Simțiam în suflet o senzație de respect, care m'a silit să salut.

La colțul străđii m'am oprit s'o mai věđ.... se departase; trecătorii întoreau într'una capul....

Tohăneanu.

La cheștiunea alianței învėtătorilor români.

(Răspuns d-lui Vasile Oltean, vice-președintele „Reuniunii învėtătorilor români Sèlageni“.)

Domnule coleg!

Referitor la apelul „*Reuniunii învėtătorilor români Sèlageni*“, comunicat și cu prezidiul despărțémèntului Morlaca al „*Reuniunii învėtătorilor gr. cat. din Archidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș*“, am onóra a-ți împărtași următoarele:

Comitetul despărțémèntului nostru, în conferința sa ținută în B.-Huedin la 6 Octomvrie st. n. a. c., a decís. că: deși ideea de alianță a învėtătorilor români confesionali gr. cat. din patria noastră, pentru o conlucrare comună, în interesul promovării cauzei culturale a poporului nostru român o află de bună și salutară, totuși a aflat de bine a nu se pronunța în meritul cheștiunei inaintea de ce o va supune la desbatere în adunarea generală, ce se va ține în Mărgău la 28 Oct. st. n. a. c.

De altmíntrelea, te pot asigura, că — întru cât cunosc eu modul de cugetare al învėtătorilor — propunerea reuniunii D-vostré va fi primită și de adunarea generală a despărțémèntului nostru, dér numai cu amendamentul, că: *nu numai noi, învėtătorii gr. cat. să ne aliám, ci și frații învėtători gr.-orientali încă să se alieze cu noi, și astfel cu toții împreună, să formăm un corp puternic și impunător, căci numai în cazul acela vom fi în stare a delătura pedecile din calea progresului pe terenul culturalei religiöse-morale intelectuale și naționale a poporului nostru, cari pedecé sunt de tot multe și varii.*

Pentru ideea de a ne alia toți învėtătorii români confesionali din patrie, fără deosebire de confesiune, militérah motive fòrte ponderóse, și anume:

Noi, învėtătorii români confesionali din patria noastră, fără deosebire de confesiune, unul și același scop nobil și salutar urmărim, promovarea adevératei culturé din care nu pôte să rezulte decât: prosperarea sfinței bisericé, onóra și fericirea némului nostru, și misiune sfință avem. Afără de aceea, una și aceeași sorte, care ne apasă, ne face vieța amară și ofoiciul de tot greu, unele și aceleași sunt împrejurările nefavorabile, între cari muncim, și în fine unele și aceleași sunt și pedecile, pe cari ășinle le întimpinăm și pe cari cu ori și ce preț trebuie să le delăturăm.

Solidaritatea și separatismul, două contraste find, numai față 'n față, dér una lângă alta, nu pot să stee. Solidaritatea semnifică: *unire*, ér separatismul: *desbinare*.

Apoi, decât e vorba, ca să ne fortificăm, atunci scopul acela, nu prin dividairea, ci prin unirea puterilor ni-l putem ajunge.

E un necontestabil, dér trist adevér, că la cele mai multe rele, câte au venit asupra poporului român, la cele mai multe năosuri și ne dreptățiri, câte au suferit moșii și strămoșii noștri, numai și numai *desbinarea* a fost cauza.

la o lotărie vr'o 20.000 de lei și io perdut și pe aceea, s'a apucat de făcut case la Bèrlad. Casa cea mare unde șade Lupu Moritș, a lui s fost, o luat'o Jidanul dela mezat cu te miri ce.

— Și écá așa, domnule stă istoria cu Vintilescu.

Rémăsesem ca de lemu și mē uitam lung la moș Toma; mi-se părea că-s visuri, cele spuse de dèusul.

(Va urma.)

Lopătare, lopătare...

Lopătare, lopătare
Vin' cu barca de mă trece,
Peste valul trist și rece,
Tot spre zare....

Cu lopești tu bate 'n valuri
Sē sburām pe 'ntinsul mării
Sē gust calmul blând al serei
Pe talazuri.

Eu s'adorm în dulce șopot
Legănat pe sînul mării,
Sē ascult în calmul serei
Glas de clopot.

Glas de clopot, ce-mi rechiámă
Satul meu, ce 'n pomii s'ascunde
Și de unde blând pètrunde
Glas de mamă.

Du-mē, du-mē... lopătare
Unde marea ferbe, spumă
Sē n'aud crāngul cum sună
'N departare.

E un cântec trist de jale,
Care lacrimi imi pòrnesce
Și de-o móră 'mi amintesce
Jos în vale.

Du-mē 'n sbor de rëndunele
Peste val și peste mare
Tot spre zare, lopătare,
Și spre stele.

Emil Chiffa.

Istoria, acésta oglindă fidelă a trecutului de tristă memorie pentru neamul nostru român, mult și greu încercat, confirmă acest trist adevăr. Istoria ne spune, că: ambiția, fudulia și vanitatea au fost cauzele din care, cea mai mare parte a nobilimei române s'a desbinat de cătră corpul națiunii, și-a renegat originea și s'a amalgamat, s'a contopit în corpul națiunii maghiare genetice. Apoi urmările acestei desbinări au fost foarte triste și funeste pentru neamul nostru românesc.

Pentru-că acei nobili români, câți au rămas credincioși nămolului lor, fiind numărul lor de tot mic în proporțiune cu numărul covârșitor al inamicilor noștri seculari, și, în consecință, puterea lor de tot neînsemnată în raport cu a acelor, în loc de a pute apăra drepturile nămolului, au cădut victimele furiei inamicilor noștri.

Astfel poporul român, lipsit de conducători fiesci de ajuns și cu influință, văcuri de-arându s'a luptat ca peșcele pe uscat, și pe lângă toată perseveranța sa și pe lângă tot zelul și abnegațiunea puținilor săi conducători, nu numai că nu și-a putut susține intacte și neștirbite drepturile sale politice naționale, ci chiar din contră le-a pierdut pe toate, până când în fine, el, în patria sa, pe care a apărât-o cu brațul său viguros și pentru care și-a vârsat sângele în numeroasele și sângeroasele lupte contra inamicilor țării, a ajuns să fie numai tolerat.

Comparând întâmplările din trecutul de tristă memorie cu cele din prezent, vedem, că în fond sunt tot acelea, și numai după formă s'au schimbat; ér urmările? desbinare și ură ascunsă, cu urmările acestora: luptă permanentă, eforturi și svircoliri zadarnice și fără de nici un rezultat bun.

Ergo, părerea noastră, a acestor mai mici între frați, e aceea, că: decă noi, strănepoții de aci, nu am ajuns încă la atăta maturitate, ca să șcim trage consecințele din erorea cea atât de mare a strămoșilor noștri și să înțelegem odată, că numai solidar fiind în armonie și iubire frățească viețuind și muncind, vom pute recăștiga aceea, ce strămoșii noștri numai din cauza desbinării au pierdut — n'am făcut nimic.

Am accentuat mai sus, iubite d-nule coleg, că scopol pe care învățătorii români confesionali, fără deosebire de confesiune, îl urmăresc, este: promovarea adevăratei culturii și civilizațiunii, ce consistă în cultura religioasă morală și intelectuală, cultura minții și nobleța inimei, din care ca și dintr'un izvor neseecat izvoresc toate virtuțile nobile, prin urmare și iubirea de nem și de patrie.

Cine s'a ocupat vre-odată serios cu educațiunea și instrucțiunea, acela va ști, ce rol însemnat joacă în educațiune exemplul educatorului, fie acela de ori-ce natură; acela va ști, că educatorul nu poate crește cetățeni statului, fi bisericicii și nămolului său, decât după chipul și asemănarea sa. Noi am esperiat-o acésta, prin urmare suntem deplin convinși, că: în respectul caracterului, așa vor fi fiul unei națiuni și cetățeni unui stat, precum au fost învățătorii și educatorii lor.

Germanii, după înfrângerea Francezilor, au spus: „*Dascații noștri au reportat învingerea*“. Noi însă, ne îndoiim despre aceea, că d'ora densit ar fi putut dice așa, decă — mai vartos în timpul din urmă — dascații germanii s'ar fi bucurat de aceeași drepturi și prerogative, de care ne bucurăm noi, și decă s'ar fi fost identici cu a noastră.

Pe drapelul arborat de noi stă scrisă deviza: „*Cultură și civilizațiune adevărată*“. Decă din acésta cultură izvoresc toate virtuțile nobile, prin urmare și iubirea de nem și de patrie; decă noi, nici în trecut, nici în prezent, nici prin vorbe, nici prin fapte nu am manifestat și nu manifestăm tendințe ostile față de nimeni din cultură adevărată, pe care o iubim, căci altminterea, nu ne-am osteni să o promovăm, tendințe separatistice la noi nu pot să existe.

Noi, învățătorii confesionali români, cu toții împreună ne-am angajat a promova cultura. În urma angajamentului acestuia, am luat asupra noastră o datorință, pe care trebuie să ni-o împlinim, dér bine înțeles, că în schimbul unor drepturi, căci datorințele sunt și trebuie să fie împreunate cu drepturi, și vice-versa, drepturile cu datorințe.

Interesul nostru comun decă este acela, ca: să ne putem împlini datorințele, ca astfel să ne putem împărtași de drepturile împreunate cu acelea datorințe; ori de cumva în schimbul datorințe ce ne incumbă ni-se denegă dreptul, ce ne compete, atunci acela să ni-l reclamăm.

Considerând însă, că pedecile ce ni-s'au pus și ni se pun în cale, au fost și sunt cu totul neatârnatore de noi, de aci se nasce pentru noi un alt drept, și anume

acela, de a pretinde, că: cei-ce au pus și pun pedecile, să le delăture din calea noastră.

De aceea, mare bucurie ne-a causat vestea, că reuniunea D-vostre a luat inițiativa pentru o alianță a tuturor învățătorilor români conf. gr. cat. din patrie, în scopul delăturării acelor pedeci, cari pun stavila progresului în școlă, și pentru îmbunătățirea sortii noastre.

Din motivele sus indicate însă aflăm, că ar fi cu mult mai bine să ne aliam și cu frații învățători gr. or. și să convocăm un congres al învățătorilor gr. cat. și gr. or. din patria noastră, în Oradea-mare, care e mai în centru.

În acel congres să fie reprezentați toți învățătorii din districtele protopopesci prin câte doi delegați, provăduți cu credenționale.

Acésta e părerea noastră. Asupra punctelor, cari ar fi să se dezbătă în congres, nu ne pronunțăm de-ocamdată. Decă idea acestui congres se va pute realiza, cei chemați vor să se stabilizească și un program bine definit și corăspundător aspirațiunii dăscălimei române.

Egerişte, 12 Oct. 1903.

Demetriu V. Zah,
învățător conf. gr. cat.
secretarul despărț. Morlaca.

Sfințire de biserică

în Sântiona săsescă și Varolea
(protopopiatul Elisabetopolei.)

Elisabetopole, 21 Oct.

În 4 și 11 l. c. s'au sfințit în comunele amintite două biserici gr. cat. prin protopopul tractual din Elisabetopole G. Simu și mai mulți preoți din jur.

Sântiona e o comună locuită în majoritate de Sași, ér Varolea de Unguri, — Români de abia sunt câte 25—30 familii.

Primul preot român în Sântiona a fost parochul gr. cat. de acum Ioan Isip. Cu câtă perseveranță și abnegațiune s'a oboisit acest preot, pentru înălțarea bisericicii și a poporului său, ne putem închipui, decă cunoșcem istoricul mic în timp, dér mare în suferințe al parochiei sale.

Parochia din Sântiona s'a înființat înainte de acésta cu două decenii făr' de nici o avere parochială, cu abia 20 familii credincioase, dér sêrace. Preotul Ioan Isip însuși era făr' de avere. Școlă confesională nu era. Biserica veche, care de la înființarea parochiei a înlocuit pe aceea acum sfințită, caracterisa fidel sêrăcia parochiei și a credincioșilor ei: era compusă din lemn învechit și cumpărată numai cu 24 corone.

Astași după 20 ani, parochia din Sântiona are puțină avere parochială. Biserica de 24 cor. e înlocuită cu o biserică mândră de petră, golul școlii confesionale încă e umplut ér sêrăcia credincioșilor și a preotului e mai puțin simțitoare.

Meritul acestui progres cultural și economic e al d-lui preot Ioan Isip.

Biserica cea veche de lemn cumpărată cu 24 cor. se va păstra, ca o suvenir din timpul de suferință și ca vestitoare a credinței și perseveranței în progres a preotului Ioan Isip și a credincioșilor săi.

Biserica sântită în Varolea e numai filie a bisericicii din Gogan și e administrată de d-l Valer Nobil, preotul acestei din urmă.

Varolea fiind o comună locuită în majoritate de Unguri și provăduată cu școlă de stat, bisericica română acum sântită e o fortăretă puternică națională contra maghiarisării, pentru puținii români de acolo. Cunoșcând iubirea d-lui preot Valer Nobil, cu care a lucrat până acum în interesul credincioșilor săi, — avem speranța, că pe lângă meritul ce-l are pentru nouă sântita biserică din Varolea, își va câștiga și meritul de a înființa pentru Gogan și Varolea, aceste două comune lipite una de alta, o singură școlă confesională.

În Alma săsescă aflătoare tot în tractul domnului protopop George Simu s'a mai edificat o biserică frumoasă gr. cat. care încă în anul acesta își așteaptă sântirea.

De abia de un an îl avem pe d-l George Simu, ca protopop în tractul Eli-

sabetopolei, și deja 3 biserici s'au ridicat sub densusul. Multe probleme culturale românesce își mai așteaptă rezolvarea de la d-lui, dintre care cea mai urgentă e reinvierea școlilor confesionale, pierdute față de școlile de stat. Multe greutăți va întâmpina în privința acésta, însă nu dubităm, ca voința tare și idealismul d-sale cunoscut, le va învinge.

X.

De pe valea Ampoiului.

Oct. 1903.

Stim. D-le Redactor! Vă rog să binevoiti a da loc în colónele prețuitului D-vostre diar, n-rul de Duminecă, următorele șire:

După o secetă îndelungată și călduri mari, temperatura pe la noi de o săptămână s'a răcit mult, ba de câte-va zile culmile delurilor au început să neârnuțescă. Un liniol de nea albă s'a așezat pe ele. Este semn, că aci mâne ne va cerceta ierna cu toată puterea ei gerósă.

Acest presemn al iernei se vede că-i înțeles de economii noștri. Unii își trieră bucatele, le aședă în hambare, alții ce mai au pe câmp le transportă acasă și le aședă la local lor.

Țerani noștri așa sunt deprinși, iernavara cu lucrul și cântecul. Când e necăjit cântă, ér când e vesel erăși cântă. Doină și ér doină. Astfel își petrec ei într'una, lucrând și cântând, ér decă-i întrebă cineva: „ce faci frate?“ — „lucru!“ răspunde. „Pentru-că de nu lucru, n'am ce mânca, și apoi pe lângă acésta mai sunt încă alte multe necazuri, cari toate trebuie să implinim.“

În anul acesta, pe la noi Dumneșu a dat bunioară recolta. Holdele au fost bunioare, cucuruzele ceva mai slăbuțe, ér pome au fost foarte multe. — De astă-dată însă pomele n'au avut căutare, și așa țerani nici nu le-au putut vinde.

Un rău mare este și pe aci, că țergurile de vite sunt oprite și mai ales acum, când vita, — singurul izvor de câștig al țeranului — ară mai bun pret.

Țeranului i-se cere să plătescă cheltuelile comitatense și comunale, ba cei mai mult decât acestea sunt pedepsele („glóbele“) cele multe, la cari anual este băgat șermanul țeran, decă numai cât de puțin îi scapă óia, ori vita într'o tuță, și nu-i întreabare, decă e a lui proprie, ori de e a altuia. Plătesce bietul popor anual aprópe dublu, cât sunt impositule. Aci mâne bieții țerani, ne mai putend să-și crească vite, iau lumea în cap și emigréză; căci Dómne, multe nedreptăți se fac cu băgarea în „glóbe“ de pădure a țeranilor. Ași pute însșira multe casuri, dér de astă-dată vréu să mă rețin.

Mult mă dóre, când vęd, că bietul țeran român, care din nópte în nópte muncese din greu, ca să-și pótă implini necăsurile, e calumniat, batjocorit și fel de fel de scornitură mincinoase sunt puse în cărcă lui. Am cetit prin diarele unguresci fel de fel de scornitură eșite din cine șocie ce creeri înfierbântați de șovinism, și atari scornitură — se dicea — că s'ar fi petrecut și pe valea noastră a ampoiului, în jurul Zlagnei.

Te prinde mirarea și nu-ți vine să cređi urechilor, despre ce nerozii vorbesc mai ales jidanii și unii dintre Ungurii din Zlagna. Sâmbăta trecută am fost la tērg de săptămână în Zlagna și am așut, că 2 preoți români au mers într'un sat vecin la un maslu, și Ungurii au și scornit, că „popii valachi“ fac comploturi în satul vecin. Un domn se plânse cătră alți conaționali de ai săi, — ungurii — că soția lui într'o nópte a visat, că o omoriu „valachi“ și ea într'aceea s'a tređit plângend și țipând, și de atunci nu mai are odihnă; o altă dómna, dice, că ea totă nóptea a așut cum ascut „valachi“ ósele, și de frică s'a sculat și a fugit în vecini. — Of! of! Și aici tot „Valahul“ e de vină, că dómna măriasa X s'au Y viséză nóptea ceea-ce olețetesce țina, în loc să se ocupe cu alte lucruri mai cinstite?

O mulțime de bazonii de aceste se vorbesc, care de care mai cu órne și mai scrintite.

Românii de pe valea Ampoiului și mai ales din Zlagna, care e centrul, forméză o masă compactă și nu au decăt un singur croitor român. Toți comercianții și meseriași sunt străini, cari se îmbuibă și înfóie în pene pe banii cãpetați dela Român.

Este timpul suprem, ca odată Românii să se trezescă din letargie și să vadă cui îi dă banul în mână, ca să-l folosească în contra lui.

În urma scorniturilor tendențioase colportate de cărpaci și șdrențarii și alți de pânura lor, n'ar fi mai la loc ca Românii să lase ura și cęrta la o parte și ar face jurământ, că dela străinii, cari îi batjocoresc să nu mai cumpere nici un ac. Am vedé atunci, cum ei pe rând fără să-i scótă cine-va, și-ar căuta de drum.

Atâta de-ocamdată.

n.

Reuniune de lectură și cântări în Rebrişóra.

Năséud, 19 Oct.

Duminecă, 18 l. c. în comuna Rebrişóra, în mijlocul unei însuflețiri de nedescris a poporului, s'au pus bazele puternice unei reuniuni de lectură și cântări, lucru de mult dorit, necesitate de mult simțită în comuna noastră.

Comuna Rebrişóra, e una din fruntașele comune grănițeresci de pe valea So-meșului, fruntașă prin poziția ei, prin numărul locuitorilor, prin starea lor materială înfloritore, dér cu deosebire prin numărul însemnat de inteligență alésă din sinul ei.

Avem noi Rebrişoreni, cum rari comune se mai pot mândri, avem noi advocați aleși, preoți harnici, profesori și alți diregători publici și cu deosebire un număr însemnat de învățători conșcii, 12 la număr, ca tot atâția apostoli ai deșteptării și luminării tinerelor generațiuni a poporului românesc.

Între astfel de împrejurări favorabile era de dorit, ca și în Rebrişóra, după exemplul altor comune, să se facă un mic început de lucrări salutare, ce au de scop în prima linie deșteptarea și luminarea poporului, desrobirea lui din întunerecul nesciinței și cu deosebire desrobirea lui din cătușele puternice ale jidanilor infecti și imorali, cari ca și nisce lacuste se tot înmulțesc și tot rod din greu la inimalui.

Er Duminecă, poporul din Rebrişóra a dovedit încă odată mai mult, cât de mult șocie el să prețuiescă pe conducătorii săi naturali, pe preot și învățător în prima linie, precum și pe toți acei cărturari cari muncesc cu drag pentru interesele lui.

Astfel în urma apelului, emis de cei competenți, în scopul înființării reuniuni de lectură (casină) și a reuniunii de cântări, s'au pus eri bazele acestei reuniuni în mijlocul unei număróse adunări de popor, ca adunare generală de constituire.

Adunarea, fixată pe 2 óre p. m. în spațioasă sală a școlii noastre confesionale, s'a ținut sub presiul președintelui ad hoc Anton Precup, vrednicul preot al acestei comune, fiind ca secretar ad hoc Macedon Linul, învățător la școlă fund. din Năséud, care a prezentat și cetit proiectul de statute, câștigate de pe la alte reuniuni românesce de acest soi și desbătute în acésta adunare generală.

În urmă statutele votate, se procede la alegerea și constituirea biroului și comitetului reuniunii, acclamându-se cu entusias și strigáte de „să trăsescă“, următorul birou, în persoanele: Anton Precup președinte, Ignațiu Seni vice-președinte, Macedon Linul secretar, Macedon Ciuta, cassar și bibliotecar, — ér în comitetul reuniunii ș'au ales 9 inși, cărturari și fruntași ai poporului și anume: Ioan Rns notar cerc., George Mihălcă înv.ș., Dumitru Irini învățător, Dumitru Linul primar, Ioachim Pop cassar com., Basiliu Oniga inv. pens., Dumitru Acul curator I bisericesc, Ioan Runcan și Olisim Mureșian.

Urm^{ez}ă apoi tot cu aceeași însuflețire înscrierea membrilor. Fie-care cărturar, ori care scia cât de puțin ceti, doria să fie membru al reuniunei de lectură, ér cei mai tineri, feciorii și fetele, membrii ai reuniunei de cântări, astfel încât încã în decursul adunării, nu mai puțin ca 70 inși se înscriu ca membrii ai acestei reuniuni, dintre cari unii chiar și membrii fondatori, ér insinuările și înscrierile de membri urm^{ez}ă și de și.

Sub impresiunea ac^{es}ta, par^{ca} v^{ed} cu ochii sufletului meu, cum reuniunea de lectură, instalatã în sala școlii, va strînge în jurul ei, în Dumineci și s^{erb}ătorii, precum și în serile lungi de érnã, tot ce comuna are mai integru și mai ales cum acolo bêtrâni și tineri, ómeni cu stare și și mai de r^{end}, se vor aduna pentru a ceti și aúdi, din cârți și foi românești îndrumări săn^{et}óse, sfaturi înțelepte în tóte direcțiunile și pe tóte teren^{el}e: fie pe teren economic ori de gospodărie casnicã, fie pe terenul politic ori al drepturilor cetățenesci, fie pe terenul bisericesc și școlastic, ori chiar pe terenul social-moral.

Și par^{ca} prev^{ed} apoi cum reuniunea de cântări, pusã sub conducerea unui destoinic instructor, va aduna în jurul s^{eu} feciorii și fetele aiese din sat, pentru a se pregăti în cântări și a forma un cor puternic, care să facã falã satului și care în pompósa bisericã nouã, ce este acum spre gâtenie, și care nu peste mult se va sfînși, să ridice frumoșe cântări, pline de armonie și pietate cãtrã bunul Creator.

In urmã, par^{ca} prev^{ed} cu siguranțã, c^{um} ac^{es}ta reuniune dúplã; de lecturã și cântãri, va aduce cu sine póte nu peste mult, înființarea și a altor reuniuni în comuna n^{ost}rã, ca reuniune de agronomie, reuniune de temperanțã, grãnar comunal etc. tóte aceste instituțiuni salutare menite a contribui la bunãstarea și prosp^{er}area atãt moralã, cât și materialã a poporului de la sate.

M. L.

Mulțămire publicã.

Seplac, la 19 Oct. 1903.

Onoratã redacțiune!

Binevoiți a da loc în colónele prețuitei d-vóstr^e gazete următórelor rînduri:
V'am fost scris încã mai înainte, cã în Seplacul Gherlei în 7 Octomvrie a. c. st. n. un foc îngrozitor a prefãcut în cenușe 10 case cu superedificatele economice, cu bucatele și nutrețele strînse cu tot, între cari și edificul școlii române. Bieții ómeni, cari au ars, au r^{emas} s^{erac} lipiți pãm^{ent}ului și fãrã scut în cap de i^{ern}ã, avisați numai la bunãtatea inimii altora.

Sórt^{ea} lor fatalã a mișcat inima multorã, cari au grăbit a le da ajutor.

Primul ajutor pentru bieții ómeni, ce au suferit daunele atãt de mari cât și pentru școlia romãnã arsã a sosit dela inteligința romãnã din Deși și de la cassele de pãstrare atãt române cât și maghiare. Anumit: „Somesãna“, institut de credit și economii a dat 150 cor., „Dési Hittelbank“ 25 cor., „Kereskedelmi bank“ 20 cor., „Polgári bank“ 10 cor., d-nul Dr. Teodor Mihali, avocat 20 cor., d-l Augustin Pintea 20 cor., d-l Dr. Ioan Vajda din Olpret 17 cor., d-l Dr. Liviu Micșa, avocat în Dej 6 cor., d-l Dr. Ioan Cherecheș, avocat 3 cor., N. N. 1 cor., G. S. 1 cor., d-nul Dragutin Ciupe 1 cor., total 274 cor.

Pentru ac^{es}ta faptã demnã de laudã i-se exprimã bravei inteligințe române din Deși și pe ac^{es}ta cale cea mai ad^{en}cã mulțãmitã și tot așa și on. direcțiunii ale băncilor, cari cu atãta promptitudine au contribuit la ajutorarea bieților ómeni arși în Seplac. Dumneșeu să le r^{espl}ãtescã binefacerea.

Când facem ac^{es}ta, nu uitãm a aduce specialã mulțãmitã d-lui Augustin Pintea, comptabil la „Somesãna“, care nepreg^{at}ând nici o osten^{el}ã a colectat ajutorul de mai sus, ba a venit chiar în comunã și a înmãnat celor lipsiți ajutorul colectat. Prim^{es}cã dec^{it} cea mai sincerã mulțumitã pentru ac^{es}ta.

In numele celor arși:
Paul Bocca,
preot.

ULTIME SCIRI.

Budapesta 24 Octomvrie. Tóte diarele maghiare salutã cu bucurie hotãrirea comisiei de 9 de a nu schimba nimic din programul s^{eu}. E acum sigur, cã coróna se opune nu numai la interpretarea drepturilor majestaticice rezervate în § 11 al art. de lege XII din 1868, ci și la conținutul esențial al elaboratului comisiei.

Lukacs a plecat la Viena, ca să comunice Monarchului hotãrirea comisiei. Lunã comisiei va tin^e ultima ședințã, ér Marti partidul liberal va tin^e conferențã.

— Ađi s'a tin^t aici conferențã episcopilor catolici convocã de primatele Vaszary. Au participat și arhieriei romãni uniți, metropolitul Mihalyi și episcopii Hossu și Radu. Primatele a fãcut cunoscut r^{es}punsul ministrului de culte la elab^{er}atul în cestiunea autonomiei. Sa ales o comisiune, care s^eși facã r^{es}c^{ap}țiile asupra r^{es}punsului ministrului.

Filipopol, 24 Octomvrie. Aici s'a fãcut o mare demonstrație contra principelui Ferdinand al Bulgariei la un meeting electoral. S'au aúdit strigãtele: Jos Coburg! Jos spionul turcesc! Mórte adjutantului Sultanului. Dupã sciri din Sofia, campania electoralã num^{er}ã pãnã acum 400 de victime, morți și rãniți.

A p e l.

Precum omul și societatea omenescã nu póte sta pe loc fãrã a lucra mai departe, așa și școlia. Pentru a fi bunã, ea trebuie să lucreze neⁿcetat pentru a deveni tot mai bunã.

Acei cari în școlã au datoria de a lucra spre a face, ca să prospereze, suntem noi inv^{est}atori în prima linie, apoi preoții ca președinții acelor școle.

Nu mai ac^{es} școlã póte inainta, unde preotul cu inv^{est}atorul în unire și înțelegere lucrezã pentru dezvoltarea culturii. Dér óre destul e, ca preotul și inv^{est}atorul nu mai în școlã să lucreze? Nu, ei trebuie să caute tóte mijlócele, ca acele mlădițe tinere, cari au luat parte la instrucțiunea școlãrã, și dupã-ce au pãrãsit școlã să se cultiveze mai departe, ca cele inv^{est}ate în școlã să și-le înmulțescã cu alte inv^{est}ături.

Ac^{es}ta se póte mai úșor ajunge prin înființarea de bibliotecã poporalã, cari stau sub conducerea respectivului inv^{est}ator, care apoi le va împãrți între prunci și popor spre cetire. Cu ac^{es}ta împiedecãm datinele cele rele de a cerceta crãșmele și locurile inmorale.

Din aceste motive am affat de bine, ca în comuna n^{ost}rã *Firiza*, care afarã de câteva familii str^{aine}, e curat românească, a înființat o bibliotecã poporalã-școlãrã.

Mijlócele materiale îns^e ne lipsesc cu totul, dec^{it} apelãm la marinitositatea publicului român și rugãm pe On. autori, editori, On. librari romãni, tipografiile române, să binevoescã a ne dãruⁱ pentru biblioteca n^{ost}rã opuri cor^{es}pund^{et}óre poporului nostru român.

Ofertele trimise se vor publica pe cale diaristicã și rugãm a fi trimise la adresa subscr^{is}ului.

Firiza (Felső-fernezely) p. u. Alsóferenzely (Sztarmár-m.)

Cu tótã onórea
Basilin Albu,
inv^{est}ator.

ECONOMIA.

Câte-va cuvinte despre vegetația grãului.

Clima. — Cãldura, lumina și umez^eta sunt tot așa de trebuincioșe vegetației grãului, ca și hrana.

Precum focul din cuptorul unei mașini (locomotive) pune acea mașinã în mișcare, tot astfel și cãldura sórelui face, ca plantele să vegeteze, și precum o mașinã nu lucrezã pãnã nu 'i s'a dat un anumit grad de cãldurã, tot astfel și plantele nu încep să vegeteze, pãnã ce în jurul lor nu e un anumit grad de cãldurã.

Așa grãul nu începe să vegeteze decât când temperatura este de +6°. De asemenea înfrãțirea, crescerea, înspicarea, înflorirea și cócerea nu se fac, decât când e un anumit grad de cãldurã. D-l Risler a observat, cã grãul nu cresce decât, când temperatura mijlocie este 0°; după *Gaspardin* înflorirea se face la 16°,3, ér cócerea la 20°.

Temperaturile mijlocii în țera n^{ost}rã sunt:

în Ianuarie	1.6	în Iulie	22.4
„ Februarie	0.1	„ August	21.6
„ Martie	4.1	„ Septemvrie	17.8
„ Aprilie	9.8	„ Octomvrie	12.7
„ Maiu	15.8	„ Noemvrie	6.7
„ Iunie	20.0	„ Decemvrie	1.6

Temperatura de +6 o avem cam în a doua jum^{et}ate a lui Martie; atunci grãul începe să vegeteze și treptat cu urcarea temperaturii înfrãșește, cresce, dã foile, spicul, etc., ér pe la sfirșitul lui Iunie s^{eu} prin Iulie când mijlociul temperaturii este de 22°,4, se cóce.

D^{ec}ã s'ar aduna gradele mijlocii de temperaturã ale zilelor, de când vegetezã grãul și pãnã se cóce, s'ar afla câtimea de cãldurã totalã, de care are nevoie grãul pentru deplina sa desvoltare. Ac^{es}tã câtime variazã între 1900—2401.*

Lipsa de cãldurã întârzie cócerea, ér lipsa de luminã împiedicã chiar crescerea.

Grãul fãrã luminã se hrãnesc din sine însuși, ia dintr'o parte și pune într'alta, nu sporesce în greutate și nici nu ajunge ca să rodescã.

Desvoltarea grãului mai at^{er}nã și de câtimea de umez^elã ce are la îndemãnã.

Fãrã apã, grãul nu s'ar put^e hrãni.

Pentru-ca un fir de grãu s^eși facã un gram din materia sa (socotit în stare uscatã), are trebuințã ca să sugã 250—300 grame de apã. D^{ec}ã am face socot^{el}ã să vedem cam câtã apã trebuie la un pogon, am ajunge la cifra de peste 700 metri cubi! Și afarã de ac^{es}tã câtime, trebuie să mai tinem socot^{el}ã și de aceea, care se evapor^{ez}ã de-a dreptul diu pãm^{ent}.

Apa suptã nu r^{em}ãne în firul de grãu, ci se evapor^{ez}ã pin foi.

Putem asem^{en}a planta cu o pompã, care suge meru cu rãd^{ec}inile apã din pãm^{ent} și o svirle afarã prin foi în stare de aburi, dupã-ce mai întâi și-a oprit substanțele hrãnitóre, ce erau topite într'ensã.

Nu mai apa din ploi n'ar fi de ajuns, d^{ec}ã pãm^{ent}ul n'ar mai av^e apã din zãpada cãduțã în timpul i^{ern}e și, d^{ec}ã pãm^{ent}ul n'ar av^e însușirea de a tin^e apã întocmai ca un burete. Ac^{es}tã însușire este fórte prețioșã pentru grãu, mai ales în țerile unde lipsesc ploile la timp, cum e în țera n^{ost}rã. Arãtera ad^{en}cã érãși e un mijloc de luptã în contra lipsei de plóie (secetei), cãci pãm^{ent}ul scormonit ad^{en}c ține mai mult umez^elã, decât cel sgãriat numai în fațã.

Dupã felul întâmplãrilor climatice (ploi, v^{ent}, frig, cãldurã ș. a.) și dupã timpul când ele vin, grãul se desvoltã mai bine s^{eu} mai r^{eu}; aceste întâmplãri se schimbã dela un an la altul, și de aceea avem ani r^{ei} și ani bunⁱ pentru grãu.

Grãului îi priesc anii cu primãverile mai mult cãlduróse, cãci prinde a cresce și înfrãți din vreme; apoi treptat cu crescerea sa, cãldura trebuie să creșcã și d^{en}sa încet, în cet, îns^e fãrã a fi prea mare.

Grãul, ca tóte plantele, trebuie să aibã, dice d. Risler, mai cald la cap decât la picioare, ad^{ec}ã aerul să fie mai cald decât pãm^{ent}ul, cãci

* D-l I. Tîțu la Comãndãresci, în jud. Botoșani, a gãsit 1972°.

altfel se oflesce, ca și când dupã plóie ar fi venit un sóre arđ^{et}or.

Lipsa ploilor în timpul crescerei, cãldurile prea mari și arșitele în timpul formãrei bobului, sunt condițiuni nepriincioșe.

Clima are mare inriurire nu numai asupra calitãții grãului și cantitãții, d^{er} și asupra fãpturei bobelor. Vremea secetóșã în timpul dela înflorire pãnã la cócere, face ca bobul să fie cãrnos, sticlos, și din potrivã să fie fãinos s^{eu} málãeț, d^{ec}ã vremea este umedã și r^{ec}oróșã. Grãul din țerile despre mezã-nopte este mai tot-d^{eu}na málãeț, pe când cel din țerile sudice este sticlos. Ba chiar s'a bãgat de s^emã, cã soiurile de grãu cu bobul sticlos se schimbã, d^{ec}ã le ducem în țerile de mezã-nopte și din potrivã se întâmplã cu cele málãioșe, d^{ec}ã le aducem în țerile calde și secetóse.

Nici asupra cãldurei și luminei, nici asupra ploilor, nu avem nici o putere.

Tot ce ne stã prin putințã este, să cun^{os}cem clima localitãții, unde facem agricultura și să potrivim culturile și procedurile de culturã, dupã firea climei acelei localitãți.

Clima țerei n^{ost}re este priincioșã grãului, dovadã e șirul lung de ani de când cultivãm.

D^{er} sunt unele împrejurãri climatice fórte dãunãtóre grãului, cum sunt bunã-órã gerurile din cale afarã mari, gerurile negre, ad^{ec}ã gerurile acelea, cari apucã locul fãrã zãpadã.

Când e zãpadã, n'are habar, cãci d^{en}sa îi ține de cald, tocmai ca o hainã, ba chiar mai îngrășe și pãm^{ent}ul. De aci póte vine și vorba:

„I^{ern}a-i grea, omãtu-i mare, semne bune anul are“. De altmintrelea soiurile n^{ost}re de grãu sunt rustice și țin la ger. D^{er} se întâmplã de mult^{or}, cã pãm^{ent}ul inghiațã în timpul noptii, ér a doua și dã sórele și se desghiațã. Ingheturile și desgheturile acestea prãpãdesc r^{eu} grãul, și étã în ce fel:

„In pãm^{ent}ul jilav, gerul nu strãbate, decât puțin câte puțin și 'l inghiațã treptat, treptat în straturⁱ, cari merg de sus în jos. Pãm^{ent}ul inghetat se umflã (se dilatã) și lucrezã asupra firicelului de grãu întocmai ca un clește; stratul de sus inghetãnd și umflãndu-se, smulge firicelul de grãu și 'l trage în sus, pãnã îi rupe vinele. D^{ec}ã îns^e grãul își are formate rãd^{ec}inile definitive, atunci n'are habar, chiar d^{ec}ã unele din ele ar fi sdrelite s^{eu} cu sfircurile rupe, cãci partea ridicãtã în sus e un fir de grãu întreg, cãruia nu 'i s'au rupt decât rãd^{ec}inile de t^{om}nã, cari, dupã cum se scie, nu mai sunt de folos“. (Risler).

Tãria v^{ent}urilor obicnuite încã are óre-care inriurire asupra grãului prin aceea, cã-l trãntesc la pãm^{ent}; d^{ec}ã se ipt^{em}plã, ca grãul să fie trãntit dupã înflorire și mai cu s^emã în timpul crescerei bobului, atunci nu se mai póte îndrepta, îl nãpãdesc buruienile, ér bóbele r^{em}ãn sbircite și seci. Cãderea, cu mult înainte de înflorire, nu pricinuesce mare r^{eu}, cãci grãul se scólã cu înlesnire și trãesc înaintea ca și cum nu 'i s'ar fi întâmplat nimic. Grãnele cu paui scurt și vînjos țin bine la cãdere, chiar în pãm^{ent}urile grase, mai ales d^{ec}ã se s^em^{en}ã rar și în r^{end}uri.

De grindinã n' avem cum ne feri, d^{er} putem asigura holdele la o societate de asigurare, care, în schimbul unei sume micⁱ plătite dinainte, se însarcin^{ez}ã să ne despãgubescã de tóte stricaciunile pricinuite de grindinã.

Arșita sórelui în timpul umplerii s^{eu} formãrei bobului opresce îndrumarea materiilor din foi în pi^{ut} spre spic, din care pricinã acestea

semănării și cu bobele supte. De arșiță ărași nu ne putem păzi, decât dor semănând soiuri timpurii, care se dea în câmp înainte de sosirea arșițelor mari.

(„J. S. C. Agr.”)

P. Mihăiescu.

Sfaturi pentru economia în casă.

Dragă Sorioră!

Timpurile devin tot mai grele, tot mai înțetită devine lupta pentru trai între nație și nație, ca și între om și om. Inmulțirea omeniei face, ca aprópe aceleași bunuri să slujescă la îndestularea unui număr din ce în ce tot mai mare de ómeni.

Deși principiile emise de popa engles Maethus, oă nu va trece mult și omenirea se va înmulți în așa disproporție față de mijlocele de trai, că va recurge la cele mai teribile excese de canibalism, totuși trebuie a ne da sêma cu tot adinsul ce trebuie a păstra față de marile invențiuni și priceperea omului de a-și regula sôrtea, că și noi femeile avem datoria de a lua parte de aci înainte într'un chip mai consciu, mai cu pricepere alături cu bărbații la agonisirea traiului. Sôrtea noastră fiind prea intim legată de a lor, lupta noastră pentru întărirea căminului, bună-starea casei se fie dusă cu energie, privind două scopuri, două ținte de căpetenie: Patriotismul seu iubirea de nem și țeră prin o solidaritate de interese cu toți cei din nemul nostru, și bună-starea casei noastre proprii, prin o muncă asiduă și o economie din cele mai înțelepte.

Ați, când bunurile traiului se câștigă, cum arătați, cu mai multă bătae de cap și osteneță, trebuie a sci, că economia în casă prețuesce de multe-ori mai mult, decât o muncă încordată, obținând chiar cele mai bune folóse pe urma ei.

E dicătoare veche, care spune, că e mai lesne e de a face banul, decât a-l păstra. Țtă asupra cărui lucru vom stărui a face pe sorióarele mele țerance a mē înțelege.

Nu e mult, de când am ceit într'o dare de sémă asupra economiei domestice a fraților români Transilvăneni, despre care revista ungerescă chiar, dedea ca esemplu de economie domestică pe țerancele române din Transilvania. La aceste țerance s'a introdux de câtva timp obiceiul frumos al unei economii, care au adus pe sâtenii de acolo la o bună stare, ce îngrijesce chiar pe dușmanii lor unguri. S'au hotărît țerancele transilvănene a-și întocmi economia casei în așa fel, ca ele să aibă în casă toate elementele bunului trai, dér fără a scóte bani din pungă, nici de cum, pe cât le va fi posibil.

Hotărîrea acésta, care nu datéază de multă vreme, a dat așa de frumoase rezultate, că banii ce se duceau la negustorii streini pe nimicuri, acum sunt aședăți la băncile romănesci de acolo.

Acésta este un esemplu de mare valóre asupra căruia voiți mai stărui.

(„Gaz. Țer.”)

Valeria.

P O V E Ț E.

Cum se apărăm varza contra omidelor? Unul dintre mijlocele cele mai însemnate pentru scutirea verzei contra omidelor este: stărpierea ouțelor acestora.

Fluturile de varză își aședă ouțele începând de la începutul lui Mai în mici grămăjóre pe partea de din dos a foilor plantelor noastre de

grădină. Ouțele au colórea galbenă. Strípirea se întimplă prin trecerea pe rând de la legumă la legumă și turtind atât ouțele, cât și micile omide, cari s'ar fi ivit, cu ajutorul unei hârtii. Hârtia n'are altă menire decât scutirea mâinii contra necurăției. În Iulie se arată a doua generație, adevă al doilea rând de fluturi, cari depun și ei ouē; de astădată numai pe frunzele verzei. Dără nimicirea ouțelor din prima generație, adevă din Iulie, este neapărat trebuincióasă ca cel mai bun mijloc contra stărpiirii omidelor pentru înălțurarea pagubelor ce ele ar pricinui.

Cine așader în Iulie, din 4 în 4 zile, merge de la fir la fir de varză să strivescă ouțele, nu va fi sililit mai târziu să culégă cu zilele fie-care omidă rēslățită de-arēndul pe toate frunzele verzei, ce adesea nici chiar cu chipul acesta n'ar putea să fie în stare a-și scăpa varza de acești dușmanii primejdióși.

Curățirea sticlelor se face în următorul mod: Se taie în bucățele mici hârtia, se viră în sticlă, apoi se umple cu apă cam pe siert și se scutură sticla în toate părțile. Murdăria se duce cu desăvârșire și sticla rămâne forțe curată. În loc de bucățele de hârtie se pot întrebuința grăunțe de cucuruz.

În cas când sticla e unturosă, se curată de minune cu zaț de cafea seu cu balebă de cal, și apoi se spală sticla cu apă ferbinte.

A n e c d o t e.

I.

Când s'a dus Horia la Viena, ca să arate împératul pásurile Romănilor ardeleni, generalul adjutant, care era unger, fiind și împératul de față, îl intréba ironic:

— Spui că ești Român? În care parte de lume trăesc Romăni aia?

— În Ardeal, Escelență.

— Aha! În țera unde ómenii mănăncă numai carne de măgar?

Horia se aprinse. Impératul zimbii.

— Da escelență, de acolo sunt. Dér de unde scii lucrul pe care l'ai spus?

— Îl sciu fiind-că am fost și eu odată prin Ardeal.

— Mare lucru! Mē mir cum nu te-au mănecat Romăni aia.

Generalul s'a înroșit, ér împératul a ris cu hohot.

II.

Un Român se sfădea cu un grec la o cafenea din Galați.

— Ce mē, tu ești rumun? Ce e rumun un mozie, da eu sunt greco palicar, de la Grechia.

— O fi, greceule, îi răspuse Românul, dér uite că trăesci în țeră la mine, că la voi mănăcând la lámái și țari v'ati uscat mai réu ca țarii afumați.

— Nu așa mo rumune, da dela Grechia a eșit toți filosófii ómenii mari de-mulțo.

— A ha va să dică din țera vóstră au eșit toți ómenii învętați. așa greceule?

— Păi da de la Grechia a eșit-o de-mulțo toate ómenii învętați.

— Păi decă a eșit toți ómenii învętați din țera vóstră, au rēmas numai proștii și gugumanii acolo! Bravo greceule, gura pécătósnului adevérul grăesce.

» Romana «

este titlul broșurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figuri. Descrișă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală. Cu-o introducere („în loc de prefață“.) de *Tunarul din Dumbrău, Popa*. — Tipografia Aurel Muresianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca redeșteptării noastre naționale, s'a compus și înființat în Brașov „Romana“, unicul dans de colónă român. În ierna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocașiunea acésta și jubileul de 50 de ani al „Romaneului“. La acest jubileu vre-o 20 de pãrechii, damele purtând costum național, au jucat „Romana“ jubilară, adevă au esecutat acest dans în tocmai după regulile și prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii“.

Autorul broșurei esplică „Romana“ în strinsă legătură cu musica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furisat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulile originale ale „Romaneului“, ca ori și unde în ținuturile și țerile locuite de Romăni acest dans de colónă român să pótă fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumoșei și atrăgătoarei musice a „Romaneului“, esplicând printre note toate mișcările dansului după tactele musice. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindeu între noi, a fost tot-déuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acurateță, va satisface pe deplin dorinței generale.

Broșura este în quart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei colé de note (musica „Romaneului“ cu esplicări) și costă numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureșianu, Brașov.

POSTA REDACȚIUNEI.

Têrnăveanul: Tema interesantă, însă defectuos scrisă. Bucuros publicăm în astfel de cestuni articole venite din afară, dorim însă ca ele să fie mai bine studiate și cu mai multă claritate espuse. Urméază deci în sensul arătat, și bucuros vom satisface dorinței. Salutare.

„Dragei mele“ Regretăm, dér nu se póte publica.

Brestovaț: Pentru un lucru atât de neînsemnat, prea multă vorbă. Vom lua act la „scirile zilei“.

B. S. comerciant. La noi în Ardeal astfel de institute nu sunt. În România este institutul Otteteleșanu din Măgurele, lângă București. Adresați-vę direcțiunei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop

Nr. 7799—1903.

PUBLICAȚIUNE

referitoare la conscripțiunea partidelor și obiectelor supuse la dare pe anul 1904.

Prin acésta se aduce la cunoștință publică, că cu ziua de 15 Octomvrie 1903, se începe pe teritorul comunei orășenești Brassó conscripțiunea partidelor și obiectelor supuse la dare.

Lucrările de conscripțiune se îndeplinesc de cătră organele oficiului de dare orășenesc.)

Pentru corecta rezolvare a lucrărilor se impune, că la întrebările adresate din partea comisarilor de conscripție să se răspundă cu totă conscripțiositate, căci darea de date neadevărate seu retăcerea etc. în cas de eruare se vor pedepsi în modul cel mai sever.

Brassó, 12 Octomvrie 1903.

1—2,(1129)

Oficiul de dare orășenesc.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 23 Oct. 1903.

Măsura seu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fl.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	13	20
"	Grâu mijlociu . . .	12	80
"	Grâu mai slab . . .	12	60
"	Grâu amestecat . . .	9	70
"	Sécară frumosă. . .	8	40
"	Sécară mijlociă. . .	8	10
"	Orz frumos . . .	7	10
"	Orz mijlociu. . .	6	90
"	Ovės frumos. . .	5	25
"	Ovės mijlociu. . .	4	80
"	Cucuruz . . .	9	30
"	Mălaiu (meiu) . . .	8	—
"	Măzäre. . .	16	—
"	Linte . . .	17	—
"	Fasole . . .	12	—
"	Sémēntă de in . . .	16	—
"	Sémēntă de cânepă . . .	7	50
"	Cartofi. . .	1	60
"	Măzărliche. . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
"	Carne de porc . . .	1	20
"	Carne de oerbece. . .	—	72
100 kil.	Seu de vită prospēt . . .	42	—
"	Seu de vită topit . . .	60	—

Concurs.

Pentru grădina de altoi și școlă practică economică, inițiată de comuna Selisțe, se caută un conducător.

Cei ce doresc a fi angajați să se adreseze până în 15 Noemvrie a. c. la subsemnata primăria, înaintându-și și documentele despre pregătirile teoretice și despre aplicarea de până aci.

Onorariul se va stabili prin înțelegere ulterioară.

Competenții vor indica în ofertă și cea ce pretind

Primăria comunală:

Nicolae Hențiu m. p. Dumitru Popa m. p. notar 2—3.1128 primar.

LA H. OSTERZETZER CIASORNICAR, BRAȘOV

Strada Porții nr. 16, este MAGAZINUL cel mai ieftin

de a-și procura Ciasornice obiecte de aur și argint. Serviciu solid, prețuri fixe.

Magazinul de mătăsărie

Szénásy Hoffmann & Cie

Budaóst, IV., Bécsi-utcza 4.

În Magazinul nostru recunoscut, ca cel mai bogat asortat, au sosit:

Mătăsărie, Catifele,

Dantele, Panglici,

în mare și complet asortiment de novități. Atragem atenția On. Dame asupra articolelor forțe valoróse și anume:

Catifele de spalāt în toate colorile dela 50 cr. în sus.

Mătăsării luci Liberty " " 78 " " "

Stofe de mătase fasonate . . . 85 " " "

" " " vęrgate . . . 98 " " "

Mătase lousine luciú dela 1 fl. 25 " " "

Mătăsuri Chinese . . . 1 " 50 " " "

Mostre la cerere se trimit gratis.

ANUNȚ.

Subscrisul are onôrea a se recomanda Onor. public din Brașov și jur, ca primul măestru de

Văpsitor de lemn și peatră

în Brașov, strada Cóstei nr. 20,

care întreprinde ori-ce văpsitorie și ori-ce imitații de lemn și pētră, ca de e.: stejar, mahagon, palisander, nuc, vișin și alte-le ce cad în bransa acēsta.

Rog deci pe On. public de a-mi da binevoitorul sprijin, asigurându-l tot-odată de un lucru bun, solid și durabil.

Prețuri de tot ieftine.

Cu tótă stima.

Vasile Moldovan,
măestru-văpsitor.

Brașov, (Scheiu) pe Cóstă nr. 20.

—3.1124

Salonul de resturi, Strada négră nr. 35.

A nu trece cu vederea!

Avem onôrea a face cunoscut Onor. public că pentru

SESONUL DE ÉRNA

a sosit un transport nou de

Resturi de mărfuri de lânărie

din cele mai moderne, pentru rochi de Dame și haine hărbătesci

Mătăsării, Bluse negre și colorate,

Flanele de calitate fôrte fină.

Stofe de doliu de tôte prețurile,

Barchent. Flanele de Tennis numai I a calitate bună.

Onor. Dame sunt rugate în interesul lor propriu a se adresa în cas de lipsă, cu tótă încrederea la noi, asigurând un serviciu reel, cu mărfuri ieftine și solide.

Cu tótă stima

RESCHNER & SCHWARZ.

2—6 1128

Salonul de resturi, Str. négră 35.

În Brașov și împrejurime

numai la mine se află de vânzare

Losuri de clasă dela

Casa de bancă Lukacs Vilmos

colector principal al

Loteriei de clase reg. ung. priv.

Comande cu posta sunt a se adresa la Casa de bancă Lukacs Vilmos, Budapest V, Fördö-utca 10, séu la firma mea

Cu tótă stima

Franz Kovács,
Brașov, strd. Porții nr. 51.

Prețul losurilor la clasa I-a a loteriei:

1 optimă	un sfert	o jumătate	1 întreg:
à 1.50 c.	à 3.— c.	à 6.— c.	à 12.— c.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicei din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmaciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vânzare în tôte băcăniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a institutului pentru analizarea
Vitaminilor și denaturilor aprobat de Institutul ces. Reg.
ministeriu al Interioarelor. Viena X, Str. Spitalului 31.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Se vinde cu bucata, cu prețul de fabrică,
per cassa se dă sonto de 8%.

FRĂȚII ȘIMAY

Brașov, Têrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese;
deposit de ALBITURI și PANZERII de masă;
asortiment bogat de Confecțiuni pentru
dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte
de dame și bărbați, care se vor executa cât se
pôte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături
calitatea cea mai bună.

Mare asortiment:
de COVOARE și COVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne
Perlele de dantelă și lână.

BANCA de asigurare „TRANSSYLVANIA“

intemeiată la anul 1868.

SIBIIU, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

Asigură în cele mai avantajoase condiții: contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiul de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc. asupra vieții omului în tôte combinațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:

1.303,572 corône 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: 72.420,299 corône. Capitale asigurate asupra vieții: 9.248.543 corône.

Pentru despăgubiri de incendii 3.003.550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2.738.793 c.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: DIRECȚIUNE în Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 5, et. I, curtea I, precum și dela subagenții din tôte comunele mai mari.

8—30.

Agenturi principale:

in Arad, Brașov, Cașovia, Clușiu, Timișora și Făgăraș.

MĂREA BANCRUTĂ!

New-York și Londra n'au lasat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vădit necesită să dăruiască între-gul ei deposit în schimbul unei răsplăte miu pentru muncă.

Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele fl. 6.60 și adevă: obiecte pentru mica sumă de

- 6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă engleză;
- 6 furculițe de argint patent americană dintr'o bucătă;
- 6 linguri de argint patent american;
- 12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;

- 1 lingură de argint pentru supă patent american;
- 1 lingură de argint pentru lapte patent american;
- 6 cesoi Victoria englezesci;
- 2 candelabre de masă;
- 1 strecurătoare pentru oțiu;
- 1 zaharnița;
- 42 bucăți la un loc fl. 6.60.

Tôte cele 42 de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acun se pot cumpăra pe prețul bagatel de 6. fl. 60.

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocasiunea acēsta favorabilă. de ași procura acēstă garnitură pompoasă, care cu deosebire se potrivește pentru

Cadouri de nuntă, crăciun și anul nou!
și în economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Telephon Nr. 7114. Exporthaus von amerik. Patent-Silber-warenfabrik
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală séu cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoștință.

Sunt fôrte mulțămită cu trimiterea garniturii, și sé-mi mai trimiti încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár.

Exelens Baronin Bánffy.

Sunt fôrte mulțămît cu trimiterea garniturii, și sé-mi trimiteti încă una.

Bozovics,

Sándor Keresztessy,
suprefect.

Stimate Domnule!

Sunt fôrte mulțămît cu garnitura. Mă rog a-și trimiteți și sócrei mele, baronesei Nyary născ. de Somogyi, trei asemenea garnituri la adresa

Baron Iulius Nyary.